

A MI LAPUNK

R É G I K Ö N Y V E K B Ő L.

Gesta Ungarorum.

Árpád vezér elindult arról a vidékről, ahol most Bodrog vára áll és a Duna mentén a nagy szigetig haladt. Tábort ütöttek a nagy sziget mellett, majd Árpád vezér meg nemesei bevonultak arra. Mikor látták a helynek termékenységét és gazdagságát, továbbá hogy a Duna vize milyen erőssége neki, kimondhatatlanul megszerették. Egyszersmind elhatározták, hogy ez lesz a vezéri sziget s a nemes személyek mindegyike ott udvart meg majort kap. Árpád vezér azonnal mesterembereket fogadott és velük pompás vezéri házakat építtetett. Aztán meghagyta, hogy a napok hosszú során át elcsigázott minden lovát vigyék oda és ott legeltessék. Lovászai fölé mesterül egy igen okos kun embert tett, név szerint Csepelt. Minthogy Csepel lovászmester ott lakott, azért nevezték el azt a szigetet Csepelnek egészen a mai napig. Árpád vezér és nemesei pedig férfi- meg nőcselédekkel együtt békében és hatalomban ott maradtak április havától október haváig. Ekkor közös tanácsban elhatározták, hogy feleségüket otthagya, távoznak a szigetről, átmennek a Dunán tulra, meghódítják Pannonia földjét, aztán hadat indítanak a karantánok ellen; sőt még arra is előkészültek, hogy elmennek Lombardia határtartományába.

... Néhány nappal később Árpád vezér meg összes főemberei közös elhatározással, egyetértéssel és szabad akarattal kivonultak a szigetről és tábort ütöttek Soroksáron túl a Rákos vizéig. S midőn látták, hogy mindenfelől bátorságban vannak és senki sem bir nekik ellentállani, átkeltek a Dunán. A révet, ahol az átkelést végrehajtották, Magyar-révnek nevezték el azért, mert a hét fejedelmi személy, akit hét magyarnak mondtak, ott hajózott át a Dunán. Mikor odaát voltak, tábort ütöttek a Duna mellett fel a hévizekig. Ennek hallatára a Pannonia földjén lakó összes rómaiak futással biztosították életüket. Másnap pedig Árpád vezér meg minden főembere Magyarországon valamennyi vitézével együtt bevonult Attila király városába. Ott látták a királyi palotákat — egyeseket földig romban, másokat nem — és fölötte csodálták mindazt a kőépületet. Kimondhatatlanul felvidúltak, mivel érdemesek lettek arra, hogy elfoglalják — s még hozzá háború nélkül — Attila király városát, kinek az ivadékából származott Árpád vezér. Ott lakomáztak minden nap nagy vigan Attila király palotájában, egymás mellett ülve. Mind ott szóltak szépen összezengve a kobzok meg a sipok a regösök valamennyi énekével együtt. Az ételt-italt a vezérnek meg a nemeseknek arany, a közrendűeknek meg a parasztoknak ezüst edényben hordták fel, mert hiszen a körülfekvő országok összes javát az Isten az ő kezükbe adta. Bőségesen és pompásan éltek valamennyi hozzájuk jött vendéggel egyetemben. Árpád vezér a vele mulatozó vendégeknek nagy földeket és birtokokat adományozott. Ennek hallatára még több vendég tódult hozzá és ujjangva vele mulatott. Ekkor Árpád vezér meg övéi örömeiben husz napig maradtak Attila király városában. Közben majdnem mindennap Magyarországon vitézei valamennyien a vezér színe előtt vértezett harci ménjükön ülve pajzzsal meg

lándzsával nagy tornát vívtak; másfelől az ifjak pedig pogány szokás szerint íjas-nyilas játékot játszottak. Ettől Arpád vezérnek nagy-jó kedve támadt s minden vitéznek különféle ajándékokat adott: aranyat, ezüstöt, meg egyéb jószágot is. Továbbá ugyanazon a helyen Kendnek, Korcán apjának földet adományozott Attila király városától a szászhalomig és Gyógyig, fiának pedig egy várat népe őrizetére. Korcán aztán ezt a várat a maga nevééről nevezlette s ez a név a mai napig sem merült feledésbe.

P. DICTUS MAGISTER.

„Magyar Anonymus. Béla király jegyzőjének könyve a magyarok cselekedeteiről. Fordította, bevezetéssel jegyzetekkel és térképpel ellátta PAIS DEZSŐ Budapest, 1926. Kiadja a Magyar Irodalmi Társaság.” (A Napkelet könyvtára, 14. sz.) — Szeretnők, ha minden olvasónk könyvespolcán ott lenne ez a könyv, melyből idézetünket vettük. Ez a latin nyelven írt legrégebb magyar könyv a hozzáértő fordító kezén új életet nyert. Ne feledjétek: a *Gesta Ungarorum* lapjairól egy évezred szól hozzátok!”

Anyák napja.

A budapesti államgépgyári lakótelep munkaiskoláinak tanulói, lányok és fiúk, körülbelül hatvanon, 1925. év február havában elhatározták, hogy boldoggá teszik édesanyjukat. Egész hónapban folyt a készülődés s mámoros türelmellen-séggel várták a legnagyobb gyermeki cselekedet óráját, akár a karácsonyt. Mindenki pénzt gyűjtött. Kis keresményük egy-egy részét, vagy a szülők és rokonok adományait rakták félre, hogy a titokban megtakarított összegből ajándékot vegyenek édesanyjuknak. Apró csoportokban bejárták a főváros boltjait, mindenütt elragadtatással beszélve, hogy anyák napjára készülnek és leirhatatlan újjongással hozták az iskolába a csészéket, poharakat, tányérokat, sótartókat, hogy színes papirosba csomagolják s annak idején virágokkal is felrisszítsák ajándékaikat. Aztán az ihlet termékeny pillanataiban levélkéket, köszöntőket írtak színes rajzocskákkal ékesítve, amelyekben feltárták szeretetük mélységeit, hogy ez egy másik — lelki ajándék legyen. Végül azt is elhatározták, hogy ünnepélyes fogadalmat tesznek anyjuk előtt, hűségfogadalmat, melyben biztosítják legnagyobb földi jötevőjüket engedelmességük és hálájuk állandóságáról.

A vásárlási napok s a március 8-án lezajlott első ünnep világosan bebizonyította, hogy a gyermek szeret adni is, de a tehetetlenségre kényszerített hálaérzések csak most, a megnyilatkozási lehetőség után kaphattak tárgyi formát s most jelentkezett először az új erkölcsi érzés — az adás öröme is.

A gyermekek boldogan, karonfogva vezették be édesanyjukat a gyári lakótelep dísztermébe, hol két nagy asztal várta az ünnepeltek, megrakva a legkülönbözőbb ajándékokkal. S ezután megkezdődött a lélekemelő aktus s a sápadt, szomorú munkásasszonyok arca egyszerre megszépült a gyönyörűségtől. Szébbnél-szebb jelenetet adott minden perc. A gyermekek kendőt lobogtattak, virágot szórtak, éljeneztek. Az

anyák sirtak az ünnep áhitatában s tetőfokra emelkedett a meghatoltság, mikor egy vásott gyermek zokogva vallotta be, hogy nagyon sokszor megkeserítette anyja életét; a másik meg bejelentette, hogy az ő anyja nem jöhetett el, mert künn van a temetőben, de virágot vett a sírjára és most még jobban szereti mint valaha.

Az egyik anya szemét törölgetve jött felém:

— Tíz gyermeket hoztam a világra, sokat szenvedtem velük, de mind emberré neveltem és ha még tíz volna, azokat is felnevelném, mert már más világ lesz: — megbecsülik az anyát!

A másik asszony melegen szorította meg a kezem és mélyen sóhajtott:

— Nekem nincs gyermekem, de az Isten áldja meg, mert életemben ilyen szépet sohasem láttam!

A gyermek ajkán az ünnep utáni hónapokban nem egyszer felhangzott az örömköltés:

— Óh, az én anyám most még jobban szeret, mint azelőtt!

De az anyák is egymás után nyilatkoztak az ünnep purifikáló hatásáról. A gyermek szorgalma felszökött s viselkedésük lépten-nyomon visszatükrözte az életakarát megnevesedett vonásait. A nap jelentősége azonban még szélesebb horizontokban is megmutatkozott. Az ünnep hatása alatt az egyik jelenlévő apa lemondott az alkohorról; a másik, aki féltve különváltan élt családjától, pénzt adott gyermekének, hogy ajándékot vegyen az anyja számára; maga is eljött az ünnepségre s ott békült össze hitvesével. A rokonok, az ismerősök mind vallásos megilletődéssel csoportosultak az anya köré s a vértöteléki összetartozás melegével vitték haza és a társadalomba a magyar anya kultuszát!

Sugár Béla.

Masaryk G. T., köztársasági elnök úr, üdvözlő szavai az iskolai ifjusághoz 1928 okt. 27-én.

Üdvözöllek! Megnyitottam a köztársaság tiszteves fennállására rendezett ünnepeket a legionáriusokkal és most rajtatok a sor, gyermekeim, az ünneplők között. Halljátok komoly szavamat.

Kivánok nektek, amint azt kis koromtól kezdve hallottam, egészséget és Isten áldását. Magatoknak is hozzá kell járulnotok, hogy egészségesek legyetek és azok maradjatok. Nem nehéz dolog ez: törődjétek testetek tisztaságával, ne féljétek a víztől, mosakodjatok örömmel, fürödjétek, elevenen mozogjatok a tiszta levegőn, melegedjétek a napon; szellőztessétek szobátokat és lakástokat.

Az evésben mértékletesek legyetek és ne igyatok szeszes italokat.

Vigan jászadozzatok; de amikor tanultok, amikor dolgoztok, tanuljatok és dolgozzatok komolyan. Ne kerüljétek a munkát akkor sem, amikor iskolában vagytok; én magam is hálás vagyok azért, hogy mesterséget tanultam. Csak munkával lesz az ember praktikussá. — Edzéték testeteket játékkal és észszerű sporttal.

Amikor felnövekedtek, gondolkoztatok rajta, mik akartok lenni. Akár munkások lesztek, földművesek, iparosok, tanítók, technikusok, művészek vagy írók, egyszóval bármik lesztek, mindig szorgalmas és becsületes munkások legyetek. Mindnyájunk hivatása a munka; mindenki a maga helyén dolgozzék képességei szerint; a társadalomnak különféle munkásokra van szüksége; a munkát célszerűen kell elosztani, de valamenynyien, akik becsületesen dolgoznak, egyenlők vagyunk a munkában, — *a jó munkás nem kisebb értékű mint a jó elnök.*

Bizonyára hallottatok a Poříčín történet szerencsétlenségéről. Ott hiányzott a becsületes munka, akárki legyen a hibás. A becsületes munka élteti az embereket, becsületes munkával éltetjük felebarátainkat. Amikor szeretnünk kell felebarátunkat, — amint ezt kiskorunktól kezdve lelkünkre kötik, — szeressük munkával, ne üres szavakkal. Aldozatok nélküli élet nem szép élet.

Kedves gyermekeim! Hamar felnőtök, — az idő szalad, — azért szüleitekhez viselkedjétek úgy, amint idővel kívánni fogjátok, hogy gyermekeitek viselkedjenek veletek szemben. Minden cselekedetekben szem előtt ne tévesszétek a szabályt, hogy minden emberrel szemben úgy viselkedjétek, amint ti fogjátok kívánni, hogy ezek viselkedjenek veletek szemben.

A köztársaság törvényei nemsokára közszolgálatok teljesítésére szólítanak benneteket. Katonák lesztek, községi előljárók, képviselők. Minden hivatástokban teljesítsétek honpolgári kötelességteket. Szeressétek a köztársaságot, amely demokratikus berendezésével szabadságot biztosít nektek: szeressétek hazátokat, nemzeteteket és nyelveteket.

Baráti egyetértésben kell élnetek valamennyi honfitársatokkal, ha hivatástok, nyelvetek és vallástok el is választ egymástól. Valamennyien egyformák vagytok, valamennyiünknek egyformán szabadoknak kell lennünk.

Talán itt előttem, köztetek áll a köztársaság jövő elnöke. Te kis jövődöbeli elnök, félelem nélkül kell valamikor honfitársaid, sőt az egész világ szemébe nézned, mert becsületesen fogod követni magasztos ideáljainkat, történelmünk ideáljait. Harminc-negyven év múlva, te jövődöbeli elnök, erről a helyről fogsz beszélni a gyermekekhez és ifjusághoz. Mondd meg nekik:

Evekkel ezelőtt itt ezen a helyen fogadtuk meg első elnökünkkel együtt, hogy valamennyien mindig és minden körülmények között elődeink jelszava szerint fogunk élni, amely ott olvasható a Vár lobogóján: Az igazgág győzni fog!

Halljátok, hogy lengedez és szól hozzánk, — őriztétek meg és mocsoktalanul adjátok át a jövő nemzedéknek.

A kenyér.

Irta: N. JACZKÓ OLGA.

Augusztusi tűzben születik, amikor a szőke-haju kéveasszonyok a gép acélkarjai közé fekszenek és lágyan elomolva, bűgva szülik meg aranytermésüket. Amint lefekszik az első kéve és kizeng a gépből első sikoltása, megállítok a házban minden munkát, mint nagy hatalmak, nagy jelentőségek ünneplésénél. S mikor már domborodó, gyümölcsös istenáldássá készítem, keresztet vetek alá a lapátra és úgy teszem be a kemenchébe a mindennapra könyörgött kenyeret.

*

Tavaszi olvadáskor a nagy áradat egy furcsa rögöt görgetett le az ortoványi dombról. A rög nekivágódott az ajtónknak és halina-ujjassá, borostás fejjé, gémberedett kézzé, szóval emberré vedlett. Háziszolgának ajánlkozott a száraz krumplitól csalóka kövérre puffadt, sárga sömörtilől letarolt fejű emberforma, a kis galicjai: Fecjo Kacsur.

Erdeklődünk a szélről, amely idáig sodorta. A szeme sóvár vágától gyúlt csillogóra, — ilyen lehetett a mesebeli királylegényeké, amikor egy megvillanó kék madárszárny után indultak.

— A kenyér — adta elő megmozdulása okát — semmi más. De rég is láttam belőle egy darabkát! A háború alatt volt elég: jöttek a muszkák, adtak fehérét, jöttek a magyarok, adtak még fehérebbet. Csak a pincében gugoltunk, hogy szét ne löjjenek az ágyúgolyók és mégis volt kenyér. Azóta husvéti szentelésre sincsen!

Aznap bizony nálunk sem igen akadt, nagyszombat volt épen, amikor Fecjo beajánlkozott. Ilyenkor a harangok — azt mondják — Rómában vannak — és a kenyeret talán feltarisznyázzák útravalónak, mert a legtöbb házban irmagnyi sem akad belőle, mert a husvéti kalács reménységéből táplálkozik mindenki.

De husvétvasárnapján fényesen megterítettünk Fecjo előtt. Hófehér kalács dúdorott, sonka piroslott előtte hímestojások koszorújából. Óvatosan, a szék sarkára billenve közeledett az ebédhez, úgy nyújtogatta hosszúkörmű kezeit a rögszinü ujjasból, mintha attól tartana, hogy valami csalafintaság az egész, amelyből több kára lehet, mint haszna. De azért nem tartott nagyon sokáig, míg eltüntetett egy fél kalácsot; a sonka olvadt a szájában, mint a fagyalt, a tójásokat úgy nyelte, mint a pilulát. Olyan volt az az evés, mintha téhen szabadul rá a virágágyra. Egy-kettőre behabzsolja a nagy gondal tenyésztett virágremekeket, azután búsan, éhesen bődül a gazdasszonya elé, aki meghozza batyujában a mezőről az igazi táplálékot. A Fecjo borostás fejéből is olyan bús állatszemek

néztek.

— Éhes vagy? — kérjük-

— Hm, *ebből* elég volt, — mondja kicsinylőleg és könyökével odébb bökdösi a tányért.

Kinyitottam a szekrényt, hogy szeljek még neki a kalácsból. Az ajtó szélesre szabadult és a szekrényarok elárulta titkát: a multheti sütés utolsó kenyerét. Hamisan eldugták a cseléd-lányok, hogy ne kelljen fogyasztaniok, amíg tart a kalács. Fecjo észrevette. Hirtelen kipattant egykedvűségéből, dadogva gurult körültem, mint egy csészéjéből kihasadtt óriás mogyoró.

— Hehe, hát mégis, mégis! En már azt gondoltam, hogy itt sem lesz husvétom, hogy maguk sem szenteltek kenyeret! Ugy-e, ad belőle?

Vastagon szeltem körül a kenyeret a dereka táján. Fecjo óvatosan fogta két kezének két-két ujjába és félretaszgálva a tányért, az asztalra tette. Állva maradt és amit még eddig nem láttunk tőle: keresztet vetett, háromszor, a földig hajolva. Azután leült és evett. Szédületes iramban fogyott a kenyér, de a szeméből is a baromi kifejezés. Sugárzó, értelmi magasbatörő hála világitott a két fakó üregből.

A cselédleányok vihogni kezdtek:

— Ni, a felhetetlen!

— Hallgassatok!

Az szép, mélységesen szép! Fecjo, az Isten kezéből eredt életenergia találkozott ugyan-csak onnét származó céljával. Kiegyenesedve állt fel, lomha puffadtságát magábahúzta. Az utolsó falat kenyeret az utolsó imádságos szóval nyeli magába.

Mondjuk utána áhitattal: amen, amen!

Ki a boldog?

*Ki a boldog igazában?
Kérded gyakran magadtól.
Az a gyermek anyja ölen
Ha ima száll ajkáról.*

*Az az ifjú, aki nemes
Eszményekért lelkesül,
A leányka, aki tiszta
Szercelemért felhevül.*

*Az a férfi, kinek szeme
A sötétben fényre lel,
Az az asszony, kit gyermeke
Csókjával halmoz el.*

*A nagyszülő, ha körötte
Kacagnak vig unokák,
Az az ember, kit a halál
Gyötrelmeitől megvált.*

Lermontov orosz költő után

Pogányné Juhász Ilona.

Sólyomszem rettentő viadala.

Irlta: SZOMBATHY VIKTOR,

Foglalkozására nézve indián volt. Már mint Józsi. A nagy mozi előcsarnokában álldogált esténként, mint élő reklám. Vadul libegő színes tollak kacérkodtak barnára kent arca fölött, vörös inge, sárga bőrnadrágja rikítottak a nagyváros szürkeségében. Este, amikor kíváncsi diákok, hangos férfiak és bundás hölgyek lepték el a pénztárbalokát, ő szemét forgatta rémesen, de teste mozdulatlanul, mint a faragott szobor, nyult a cigarettafüstbe. Rozsós puskára támaszkodott komor alakja May Károly indián meséit idézték föl minden látogató emlékében. Szoboregyenesen állott esti tizenegyig s ezért a foglalkozásáért szép keresetet számolt el otthon az édesanyjának. Az előcsarnokban parfümillat szállongott a közönség után. Mindenki megállott legalább egy pillanatra Józsi előtt és elmosolyodott. Voltak azonban sokan, kiváltságos a kicsinyek, akik minden oldalról megmustrálták és komolyan vitatkoztak róla.

— Igazi! — állította egy férfiú.

— Csudát! — mondta a másik, — viaszból van!

— Fogd meg, no! — biztatta egy hátulálló.

A bátrabbik lassan mozgatta felfelé a kezét s az indián orra előtt lassan ide-oda mozgatta az ujját. Józsi nem bírta tovább.

— Eredj, mert lelőlek! — sziszegte a foga közül.

Nevető képpel inalt el mindenki a harcias indián elől és sokáig tárgyalták az esetet, nagy izgatottan. Az egyik gyerek félrehuzta az orrát:

— No, ilyen indián! Városi indián! . . .

Nem volt tekintélye többé.

Józsinak eleinte nem izlett a szerep. Unta. Később, mikor mindenki megállott előtte és dicsérték alakjáért, jelmezéért, nagyon indiánnak érezte magát és önérzetesen támaszkodott a puskájára.

— A Sólyomszem . . . — hallotta sokszor azoktól, akik az előadás emlékéitől kipirultan tódultak ki a teremből s utolsó pillantottak Józsi sira.

— Vajjon ki lehet az a Sólyomszem? — törte a fejét Józsi hosszú órákig, mialatt a nézőtér a nagydob döngése kísérte a kacagást. Nem tudta kitalálni, akárhogy fülett is, mi történik a nézőtér. A kíváncsiság már égette s napokig edzette különös bátorságra a szívét.

És akkor, hosszú—hosszú belső tusa után, egy előadás végétével, csendesesen járult az igazgató elé:

— Nagyságos igazgató ur, nagyon szépen kérnék valamit . . .

Az igazgató bólintott a fejével. Józsi akadozott:

— Ha . . . ha meg tetszene engedni, hogy én egyszer megnézhessem, mit játszanak ott benn . . . rólam . . .

— Magáról?

— No, igenis, aki ilyen indián, mint én!

Az igazgató elmosolyodott:

— Hát aztán ki indiánoskodik addig itt künn?

Józsi szorongva nézett rá. Nem tudott kitalálni semmi okosat. Csak nyögött:

— Inkább ne tessék azt az időt kifizetni . . .

Az igazgató éppen jókedvű volt:

— Nem bánom, bemehet holnap, de így, indián jelmezben. Ott fog állni a zenekar mellett!

Józsi nem bánta. Vígán foglalta el másnap is helyét előadás előtt az előcsarnokban, ahol az emelvénye volt. Valaki meg is jegyezte:

— Na, ez az indián nem is olyan vérszomjas indián, úgy vigyorog a puskacső fölé!

Józsi boldog izgalommal várta az előadás kezdetét. S mikor elsötétült a nézőtér s felhangzottak a zenekari nyitány akkordjai, gondosan ruhatárba tette a puskáját és puha mokasszínjában óvatosan osont a nézőtér elejére.

A mozvásznon cow-boyok vágattak. A zene nagydobja hangosan puffogott s valami pléhdarabbal amerikai szélyvihart, — tornádót, — utánzott egy nekihevült zenész. Ám a következő pillanatban idegfojtó csönd s a vásznon jobbsarkából nesztelenül lépett elő egy tollas indián. Szakasztott Józsi. Csak éppen hogy a haja nem volt szőke, hanem kékesfekete, büszke mén ficáncolt alatta s övéből hivalgóan kandikált elő egy csinos skalppgyűjtemény.

Sólyomszem, az apacsok főnöke! — hirdette a felírás.

Józsi szeme kidagadt. Ez volna hát ő! Igen, persze, hisz valamit hasonlítanak is egymásra. Lám, ez az ő második énje. Az igazi Sólyomszem. És lelkében összeforrt a dicső főnökkel. Arca kipirult és diadalmas örömmel figyelte az indiánhős skalpvadászatát. S míg a nézőtér mindenki az indiánok ellenségének, a sápadtarcú angoloknak életéért izgult, egyedül Józsi várta, várta nyugodtan Sólyomszem diadalát. Sólyomszem ott, a nagydob dühös kísérete mellett igen ügyesen végzett a fehérekkel. Óvatlan pillanatban kerítette körül a sápadtarcúak kocsitáborát s diadalmas ábrázattal iratott velük válságdíjkérő levelet. Józsi szívét diadalmas öröm dagasztotta. Kiáltani szeretett volna,

brávózni, kezetszórítani fölényes kollégájával. És büszkén dőlt a falnak.

Amde a vásznon megfordult a kocka. Okos, tapasztalt prairie-fehérek csapdába ejtették a nagyroka Súlyomszemet. S mikor a nebraskai nap kimosolygott a hajnali fellegek közül: Súlyomszem ott feküdt a győztes fehérek sziklagyán, fogva.

Mindenki örömben úszott a nézőtéren, még a zene is lágyabban játszott. De Józsi kényelmellenül érezte magát. Nemigen bizott többé Súlyomszem ügyességében s szinte érezte a nyakára simuló köteleket.

És bizony! . . . Súlyomszem pohara betelt: egy perdülő tomahawkpárbajban kilehelte lelkét s az örök vadászmezőkre költözött.

Józsi nem nézte a darab folytatását. Magába roskadt. Mert ő már meghalt. És fejét lecsüggesztve osont ki az izgatott nézőtérről. Valaki meglátta a félhomályban és utána szólott:

— Ni, a Súlyomszem!

— Feltámadt, — mondta egy lány s a széksorok közt halk nevetés remegett végig.

Józsi visszakérte puskáját a ruhatárból és leült az állványára.

— Mi lelte? — kérdezte a jegyszedő.

— Eh! — legyintett Józsi fáradtan.

És hazament rögtön. Otthon sem bírt maradni. Ami legritkább esetben történt meg vele: vette a konyhakulcsot és becsukta maga után a konyhaajtót. Elment hazulról is. Édesanyja tűnődve nézett utána, de szólni nem mert, olyan nagy bánat ágaskodott elő Józsi ből.

Józsi csak ment, mendegélt. Hová — merre, maga se tudta. Nagy szomorúságában egyszerűen csak karonkapja valaki. Jani volt. Jani a mozi utcai lépcsőjén szokott álldogálni, ő azonban cow-boy ruhában csábítgatja a nézőket. Széles sombrero-kalapjában, báránnyapjas nadrágjában igen vidám fickó volt. Az öltözködésnél minden este taláلكozott Józsi, az indián és Jani, a cow-boy, a két hivatalos film-ellenség, egy pillanatig mindég megnevették egymást, azután beállt kiki hívogató-hivatalába — Jani a kapu elé, Józsi az előcsarnokba.

— Mért eriszted meg úgy a köteleket? — vigyorogta Jani a Józsi lapátfülébe.

Józsi orra bánatosan lógott, de nem válaszolt. Így hát csak mentek nagy hallgatagon a zúgó, forgalmas város zszibongó utcáin. Egy világos kocsmajtó fénye nagy háromszögben esett eléjük az utcára. Jani megállott s bekandikált a függöny fölé.

— Ide mégis bemennénk! — indítványozta.

Józsi rettentő bánatával ráhagyta. Így hát beültek. Egy öreg zongorista ócska zongorát kintzolt s boros, sörös üvegek ürültek lassan. Jani egyszerre megszólalt:

— Mért lóगतod az indián-arcod, egyetlen komám, Józsi?

Józsi felkapta a fejét:

— Semmi közöd hozzá, sápadiképu marhacsordás!

Jani félreértette a dolgot. Feledte cow-boy mivoltát, amire Józsi célzott.

— Nono, öregem, — méltatlankodott, — ha mégúgyis fejedbe csurgattad a bort, belém ne fészkelj!

— Fehér prékutyja! — dühöngött Józsi, egyre Súlyomszem halálán búslakodva.

— Mit mondtál?

Józsi akadozó hangjából mérhetetlen megvetés csendült ki:

— Megskalpollak, te sápadt kigyó!

— Én, kigyó? — riadt meg Jani és nyakonlonccsantotta az indiánust.

Józsi megtántorodott. Bizonytalanul tolt ki maga alól a széket és megragadta a borosüveget.

— Szólj egy szót még, sápadt kutya és megszíjjaztatlak!

— Te vadrac, te, velem kezdesz ki? — bömbölte Jani és egy széket tartott Józsi orra elé.

— Nesze, fehér kutya! — vadúlt a harcnak Józsi s a kemény üveget ellódította a kezéből. Az csörömpölve gurult végig a székeken s egy cseréjje nyomán lassú vér buggyant elő. A zongora elhalkult. Néhány vendég felugrott és lökdösködve választotta szét a két harcost.

— Megskalpollak, féreg! — ordította Józsi teljes tüdejéből. Jani kiszakította magát a védelmező karok közül s korcsmaközépre penderült:

— Gyere, no, indián csataféreg!

Józsi nekirugaszkodott. Egy pillanatig szembefujták egymást, mint két prairie-bőlény, aztán öltre kaptak. Egyetlen forgó, ordító, poros, öklöződő tömeg volt az egész. A por vastag szalagokban kúszott a lámpák felé.

— Zongorista! Halálzenét a kutyának, — tajtékozta Józsi s ráterült a cow-boyra.

Mire a rendőr előkerült, a harcnak vége volt. Jani betört orral szipákolta a zongora alatt, Józsi megszaggatott ruhákkal dült egy recsegő székre. Nagy csend szakadt le hirtelen.

— Mi vót itt? — érdeklődött a hivatalos tekintély. Józsi, a diadalmas Súlyomszem, elégedetten nézett szembe vele:

— Mégis győzött Súlyomszem.

És skalpoló mozdulattal kanyarított bele a levegőbe.

„Az Isten nekünk két szárnyat adott: egyenes séget és a tisztaságot.“

BALZAC.

*

„Az igazság szava áthatóbb a mennydörgésnél; minden igazságtalanság villámot hord méhében.“

VAJDA PÉTER.

TÓTH ÁRPAD

1886—1928

Rozskenyér.

(Ó-Tátrafüred.)

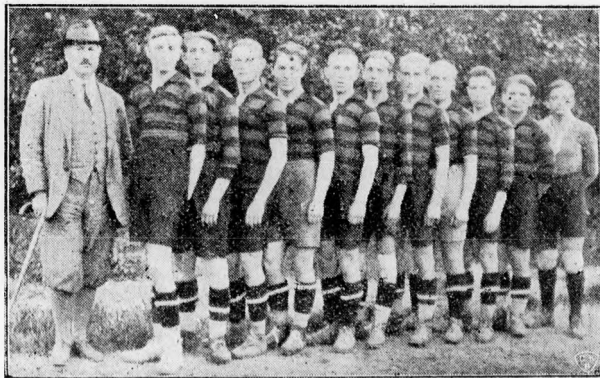
Nézem a homorú völgyet,
A tárt ölü lapályt:
Nagy, ősi fenyőfa-teknő,
Mit vén idők véseje vajt.
A jámbor tót falucskák
Mint békés rozskenyerek
Töppednek a barna teknőn,
Mind oly szelíd s kerek.

Falusi, kerek kis sorsok
Jóízét érzem,
A sok apró, messzi tornyot
Simogatni nyúlna kezem:
Ó falvaeskák, kiket a béke
Hűs kovásza dagaszt,
Békételen szívemnek
IzenjeteK vigaszt!

Már esti homályban ültök,
Csak itt fenn sajog a táj,
Fátylasodó szememnek
Hűnyó nap bús tüze fáj;
Hűnyó, rossz nap parázsa,
Szívembe ette magát, —
Kis falvak, pöttömnyi békék,
Adjatok jóéjszakát . . .

Álmodjam rólatok ma!
Mig csöndetek takar,
Pelyhes csönd, szívig és állig,
Tán zsongul az árva zavar,
Rámsimítja az álom
Sugárzó, szép tenyerét
S kiformalja szívemből
A béke rozskenyerét.

A pozsonyi középiskolai football-bajnokság.

A pozsonyi keresk. akadémia győztes csapata az 1928-iki pozsonyi középiskolai football-bajnokságon: Szomor tanár, Steiner, Gubi, Herosuth, Földes, Schleicher, Kovács E., Morávek, Roszkopf, Káldi, Kovács I., Berger I.

A pozsonyi kereskedelmi akadémia magyar sportköre a múlt évben nagyon szép mozgalmat kezdett. Pozsony összes középiskoláit felhívta, hogy egy középiskolai labdarúgó-bajnokságban vegyenek részt. A felhívást mind a hat pozsonyi középiskola örömmel fogadta és szorgalmas tréning kezdődött.

A kereskedelmi akadémia első díjúl 12 gyönyörű bronzból készült aranyozott érmet tü-

zött ki 700 korona értékben, második díjúl ugyancsak gyönyörű bronzérmeket, 500 korona értékben.

A mérkőzések a P. T. E. pályáján megindultak délutánonként s az érdeklődés oly nagy volt, hogy sokszor 4—500 diák is szurkolt intézetéért. Az érdeklődést fokozta a Rózsa-cég adományozta remek ezüstkohely, mely vándordíjként mindig a legelső győztes iskoláé.

A versenyből az első évben a kereskedelmi akadémia került ki győztesen. Képünk a győztes csapatot mutatja be. Szép technikával játszottak és biztosan győztek. Az egész versenyben egyszer sem kaptak ki. De ez nem is csoda, hiszen szlovenszkói híru nevek szerepeltek a csapatban. Igy például Schleicher, aki jelenleg Losonczon játszik. Dicséretet érdemel a csapat minden tagja, mert egytől-egyig igazi lelkesedéssel, legjobb tudásukkal küzdöltek az első helyért. Második lett a csehszlovák fémipariskola, harmadik a magyar reálgimnázium.

Tavasszal újabb küzdelem kezdődik. A magyar kereskedelmi elhagyták legjobb játékosai, azért minden erejét össze kell szednie, ha a vándorkelyhet meg akarja tartani. De a fiúk bizakodnak benne. Erős elhatározásnak pedig tett és siker a koronája.

Roszkopf István.

A budapesti államgépgyári munkaiskola tanulóinak ünnepi köszöntői,

Anyák napjára.

(Szemelevények)

Édes jó Anyám, azért hívtam ide erre az ünnepélyre, hogy elmondhassam, milyen nagyon jó volt hozzám. Talán maga volt a legjobb anya, aki engem ruházott és kosztolt. Nagyon szépen köszönöm, hogy fölnevelt. Majd ha nagy leszek, én leszek magához oly jó, mint maga énhozzám és most fogadja el ezt a kis ajándékot. Kezeit csókolja szerető fia. (N. J. 12 éves)

Gyakran ha csend vesz körül, visszagondolok arra, hogy milyen sok dolgon mentem keresztül, milyen sokat átéltem, mennyi jót tett értem a tanítók, a hollandi szülők, de legtöbbet tett értem az Édes Anyám!

És ekkor eszembe jut egy régi népdal:

Édesanyám is volt nékem,
Keservesen nevelt engem,
Éjszaka font, nappal mosott,
Jaj, de keservesen tartott.

Hát bizony valahogy így volt.

Ugy lehet, rossz voltam és sokat bosszantottam jó Anyámat, de Anyám mindig csak javamat akarta és jót cselekedett velem. Azt a sok mindent nem is lehet csak úgy hétköznapi szóval kifejezni, amiért én örök hálával és szeretettel tartozom. Isten tartsa soká egészségesben, hogy még sokat örvendezzünk egymásnak!

(K. J. 12 éves)

Ezentúl jobb fia leszek, engedelmeskedem és megbánom szívemből az összes rossz cselekedeteimet és nagyon kevés jólteimeimet még csak meg sem merem mondani. Fogadja tiszta szívvel ezt a csekély ajándékot a megjavult fiától. (G. M. 13 éves)

Mikor beteg voltam, éjjel-nappal ágyam mellett virrasztott és nagy gonddal ápolt, míg csak meg nem gyógyultam. Én ezt örök hálával fogom viszonzni.

Én nem mindig voltam jó fiú, csak mióta megismerkedtem az ifjúsági vöröskereszttel, azóta tudom igazán tisztelni a mamámat. (N. J. 13 éves)

Kedves Mama!

Az én mamám nincs itt, a széke üresen áll; meghalt, künn van a temetőben. Az ő sírjára vettem a virágot. Azért fiúk és lányok nagyon szeressétek a mamátokat, én csak most tudom, milyen rossz mama nélkül. Nagyon korán halt meg és kettőnket itt hagyott árván. Mindennap

gondolok rá s nem is hiszem, hogy meghalt, mert mindig itt érzem a szívemben.

Nyugodjék békében! (Cs. J. 12 éves)

Nagyon örülök, hogy itt van a többi mamák között. És annak is örülök, hogy én már tudok valami ajándékot adni a mamámnak, aki engem dajkált, beszélni tudott és megmondta a tárgyak nevét: hogv hívják ezt meg amazt.

(H. F. 12 éves)

Eszembe jutott, egyszer, mikor rossz voltam, azt mondta anyám: megállj, a sírba viszel engem s majd ha meghalok, fogsz te sírni utánam, lesz mostoha anyád, aki ütni, verni fog. És aztán, ha elenged valahová, tudom, hogy első dolgod lesz, hogy a síromra jőjj!

Ez ugy meghatott engem, hogy mindjárt elkezdtem sírni. Most is ez jutott eszembe s erről írtam.

És ha nékem oly sok pénzem volna, akkor az anyámat gazdaggá tenném; vennék egy nagy házat butorral együtt. Az anyám elmesélte, hogy mennyit fáradt gyermekeivel, szegény. Azért dagadtak meg a lábai az én édes aranyos mamámnak. Tessenek elképzelní, hogy 7 gyermeket nehéz felnevelni. Milyen sok izgalmakon ment keresztül az én mamám.

Ezt, amit most írtam, örök emléknék fogom eltenni és most megmondom, mit vettem az anyámnak: egy főzőkanalat, meg két poharat.

És átnyújtom az ajándékot az anyámnak! (P. G. 13 éves)

Megfogadom, hogy mindig jó leszek, mert hát épügy lehetek jó is, mint rossz.

(K. Gy. 12 éves)

Sokszor kikaptam, de örülök neki, mert tudom, hogv derék, jóra való embert akart édesanyám nevelni belőlem.

Egyet sohasem tudok meghálálni: azt a jó nevelést, amiben én részesültem. (J. I. 12 éves)

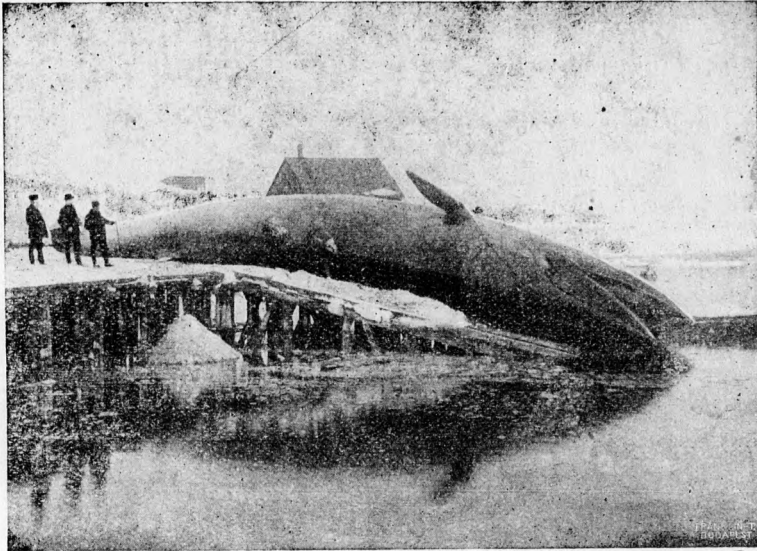
Magamba szállok és mélyen gondolkodom. Mily jó édesanyám van nekem! Az anyai szív tudja csak igazán szeretni a gyermeket, csak egy édesanya képes a legmesszebbmenő áldozatokat is meghozni gyermekéért. Oh, ha mind megtudnánk ezt érteni, értékelni és kellően becsülni!

Kívánom, hogy még sokáig éljen közöttünk: neveljen, oktasson, hogy hazánknek és a társadalomnak hasznos polgárai lehessünk. (H. Gy. 14 éves)

A bálna.

A kapzsi emberiség és a vadászszenvély író munkát végez az állatvilág körében. A bölény, a hód, az ázsiai elefánt lassankint mind ennek a szenvélynek és kapzsiságnak esnek áldozatul. Különleges törvényeket kellett hozni, hogy ezek az állatfajok teljesen ki ne pusztuljanak. Ezt a sorsot a legkeresettebb állatok egyike, a bálna, sem kerülhette ki. Ma már csak a Hudson-öböl tájékán és a Jeges-tenger megközelíthetetlen helyein található nagyobb számban. De a vadászata jövedelmező s így mindig akad vakmerő bálnavadász, aki kis gőzhajón indul el a Hudson-öbölbe; augusztus-szeptemberben vadásznak s csak a következő évben térhetnek a befagyott jég miatt haza. Két hónapi vadászat miatt két évig kell távol lenniük otthonuktól, családjuktól.

Tengerbe zuhant léghajó? (Szó sincs róla! Egy bálnavadászat hatalmas zsákmánya.)

A bálna, vagy a cet, halforma tes'ü emlős állat. A fej, nyak és törzs nincs élesen elkülönítve egymástól. A farka egészen hasonlít a halakéhoz. Bőre csupasz. Irhájukban hatalmas szalonnaréteg képződik. A fej az egész törzs egyharmadát képezi. Tüdővel lélelzik. Társaságban él. Igen ügyes úszó. Kis tengeri állatokkal táplálkozik. Van vagy 170 fajtája. Egy kifejlett bálna 18–24 méter hosszú, 150 ezer kgr. nehéz, azaz törzsének súlya egyenlő 375 medve vagy 21 elefánt súlyával. Szája 5–6 m. hosszú, 3–4 méter széles, Szalonnája 20–40 cm. vastag, 45 cm. széles orrlyukain át 5–6 méternyi magasra löveli a vizet. Valóságos szökőkutak! Az anya rendkívül szereti a fiát.

Egyetlen bálna bruttó értéke 40,000 kor., de volt eset rá, hogy egy bálnából olaj, halcsont s egyéb anyag révén 600,000 koronát is szereztek. A legértékesebb természetesen a halcsont, illetve azok a kaszaalakú szilánkok, melyek a bálna felső és alsó állkapcsából állnak ki. Rugalmasak, hajlékonyak és könnyűek. Mindentélére használják. Egy-egy bálna egy tonna ilyen halcsontot szolgáltat. Egy évad alatt rendszeres körülmények közt 1–1 hajó 3–4 bálnát fog

s így érdemes reá vadászni. Főkereskedő helye San-Francisko.

Vadászata a következő: A bálna-vadász hajó fedelzetén álló kis ágyúból kilövik a szigonyt, amelyre robbanó lövedék van erősítve, mely felrobban az állat testében s azt megöli. A szigony hosszú kötélre van eresztve s megáll a sebben. A robbanó löveg okozta sebfeltétlenül halálos, de azért a bálna, mielőtt kileheli páráját, menekülni igyekszik s a szigonyhoz erősített kötélen maga után vonszolja a bárkát. Az állat ereje lassanként hanyatlik, mire csónakon megközelítik s lándzsával megadják neki a kegyelemdöfést. Egy nagy bálnából 14 tonna, vagyis csaknem 16 ezer liter halolajat olvasztanak.

Ma már feltűnően csekély a bálnák száma. 100 évvel ezelőtt virágzott a vadászata, amikor 163 hajón vadászták az angolok; ma halászata igen hanyattolt.

Képünk azt a jelenetet mutatja, amikor a bálna-óriást partra szállítják. Bátran hihetné valaki, hogy tengerbe zuhant léghajó.

Nugtalanok.

Irtó SIMON ANDOR

*Nyugtalanok vagyunk.
Szerelmesek vagyunk.*

*Aranyrigók
fütyüljétek!*

*Nyugtalanok! mint a tenger.
Szerelmesek! mint a violák.*

*Pitymallatkor
harmatgyöngy
hull
reánk.*

*Aranyrigók
fütyüljétek!*

Jézuska virágos kertje.

(Legenda)

Ha valaki a földön imádkozik vagy jót tesz, azt az Atya Isten megtudja, meghallja rögtön.

A Kis Jézus úgy szerez róla tudomást, hogy van egy gyönyörű virágos kertje. Ott nyílik a világ összes virágja a legszebben. Minden virág nyílása jelent valamit. Ha valaki imádkozik, fehér lilium bukkanik fel; ha a gyermek szüleit szereti, piros rózsza, ha engedelmeskedik, fehér szekfű, ha reménykedve tanul, zöld borostyán bontja szét levelét, ha nemzetét szereti, piros tulipán nyílik, ha elárvul a gyermek, lila árvácska bontakozik, ha alázatos szerénységgel viselkedik, ibolya hajtja fel fejcskáját.

Ez a jótettek kertje. Ebben a kertben játszik a Kis Jézuska egész nap az angyalkákkal. Ott van a komoly Mihály arkangyal is. Ő vigyáz arra, hogy valamelyik jókedvű angyalka véletlenül se törjön le egy virágot is. És néha, mikor egy-egy szebb virág bukkanik fel, szeretettel figyelmezteti rá Jézuskát és az angyalkák seregét.

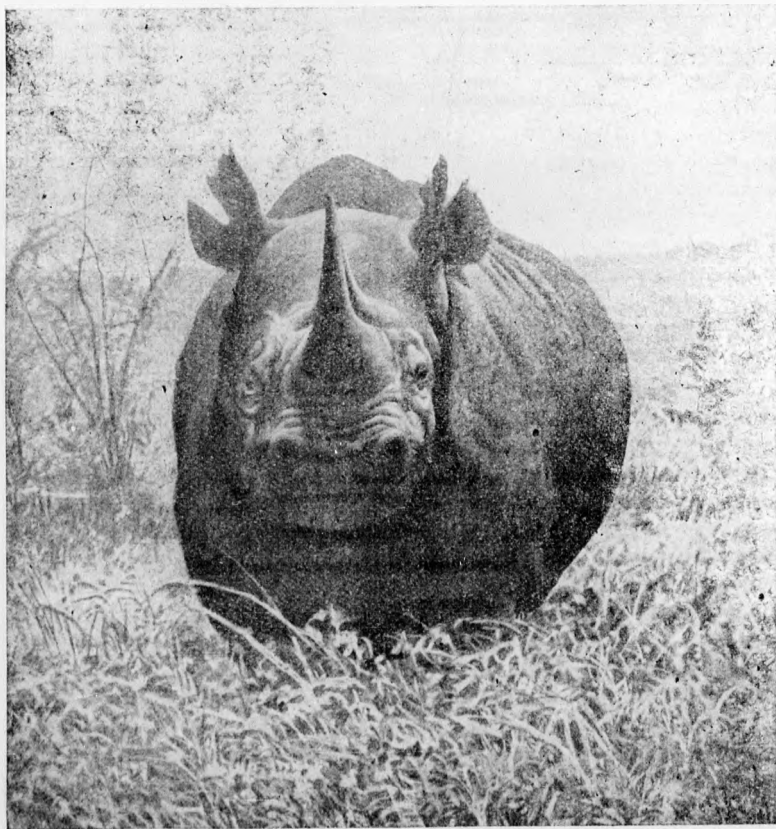
Csapatunk nagytáborában elmúlt az első hét. Szombaton reggel a zsidó fiúk imádkozták el hangosan héber imájukat hálaadásul. Vasárnap a katolikus fiúk tábori misét hallgattak, egy régi szép Mária-énekekkel tisztelték Isten anyját. Az evangélikus és a református fiúk egy távolabbi szikla tövéből zúgatták az égre zsoltárukat. És a három fohászos hangzat fellendült az ég felé. Fenn a kék magasságban elérték egymást, összetalálkoztak. Ott már egyesülők voltak. Mire a mennyei talaj felfogta őket, egyesültek, egy maggá váltak és a Kis Jézuska kertjében virágba szökkent egy gyönyörűséges háromszor három levelű hófehér lilium.

A Kis Jézus éppen arra haladt a csevegő angyalkák között. Meglátta a gyönyörű virágot, kérdően emelte kék szemét a szolgálattelvő Mihály arkangyalra, aki szeretettel mosolyogva magyarázta meg az égi virág eredetét:

„A Jókai cserkészzei istenliszteleket tartottak.”

Beszédes Lajos.

Az orrszarvú.

Az elefánt és a viziló mellett szintén igen nagy állat az orrszarvú, melynek orrán egy vagy két szarvalakú és szaruállományú nyujtvány látható. Szeme igen kicsiny. Esetlen testű, megnyúlt fejű, rövid nyakú, rövid, vastag lábú állat. Gyökereket, fűvet, levelet eszik. Húsa élvezhető. Vastag bőrből paizsok, páncélok, pálcák készülnek. Szarvaiból edényeket csinálnak. Mocsaras vidékeken él. Rendszerint egyenkint. Csak akkor támad, ha földühösítik. Hazája Kelet-India, Dél- és Közép-Afrika. A legtöbb azonban Jáva, Borneo, Szumátra szigeteken él.

UJ BUDA UNOKÁI.

Kalandos ifjúsági regény.

(7. folyt.)

Irta: TÁBORY PÁL.

Iron Bow is biztatott, Bobby kijelentette, hogy holtfáradt s nem gyalogol vissza, — így aztán elfogadtuk az invitálást.

Tágas teremben, amelynek közepén csinosan foglalt márványmedence kínálta hús vizét, leraktuk könnyű csomagjainkat, megmosdottunk s aztán felfrissülten térünk vissza a szabadba. A ház előtt Iron Bow-val a Nagy Testvérek állottak s figyelmesen néztek a rejtett bejárástól lefelé kigyózó ösvény felé.

Az ösvényen egy ember szaladt...

Amikor pár lépésnyire volt csak tőlünk s már fölösmerhettük: tépettruhája, izzadt és rettegő arcú néger az illető, — hirtelen összerogyott. Oda szaladtunk hozzá s négyen föl vittük a verendára. Erdős Lajcsi előszedte mentőtáskáját s éterrel meg hideg vízzel eszméletre térítettük.

Észrevettük, hogy a vállá vérzik s amikor lebontottuk rongyos ingét, azt is láttuk, hogy hosszú, lilásvörös vonalak húzódnak végig hátán: korbácsütések nyomai... Főleszmélt s zavartan hebegette:

— Massa* . . . megmenteni Fülöpöt . . . Ku-Klux Klan lenni nyomában . . . meg akarják ölni . . . segítség, jó massa . . .

— Mi a baj? . . . kérdezte az idősebb Nagy Testvér.

— Idáig üldöztek engem, — dadogta a néger. — Rámfogni gázságot, mert akarják pénzemet . . . idemenekülni, mert tudni: massa Nagy Testvér jó . . . segíteni . . .

A Nagy Testvérek fölemelték a négert s a ház hátsó részében, kis szobába vitték. Lajcsi elkísérte őket s borogatást rakott a feketére, aki még mindig a „trapperbandát“ és egyéb összefüggéstelen fogalmakat emlegetett. Azután kijöttek újra hozzánk, de most már puska volt mindkettő vállán.

— Azt hiszem, önök is velünk tartanak, — fordult a fiatalabbik hozzánk. — Mi ugyanis körül járjuk a völgyet . . .

Persze, hogy velük tartottunk. Keskeny ösvény vitt a ház körül, egész a szemközti sziklafalig, ahol pár száz méter magasságba emelkedett meredeken a hegyoldal. Itt jobbra kanyarodott az ösvény, amely körülviitt az egész katlan belső vonulatán. Gondosan tisztántartott kikövezett járdácska volt s kényelmesen haladtunk rajta. A Nagy Testvérek néha néha fölfigyeltek, mintha a külső világ zaját hallgatnák. Nem igen hallhattak valamit, mert párméteres sziklagyűrű választott el a völgyön tuli világtól. Jó félórát mentünk, — szebbnél-szebb gyümölcsösök, virágos kertek és pázsitos tisztások tárultak elénk s ámulva láttuk mindenütt a gondos emberkéz nyomát.

* Master = mester, úr a néger tájszólásban.

Sok furcsa dolgot figyeltünk meg, tapasztaltunk. Mindjárt az első résznél, ahol egy oldalutra nyílt kilátás, — apró pavillont pillantottunk meg s a pavillon tetején zászló lengett, — a magyar lobogó.

Itt is, ott is találkoztunk magyar vonatkozóakkal. Bán Tibi megesküdött rá, hogy menetelés közben a nagyobbik Nagy Testvér Petőfi versének, a „Járjatok be minden földet“ nek dallamát dalolta . . . Az egyik utnál apró tábla: Kolozsvár állott rajta . . . Uj meg új apró jelek — mind a magyarságról beszéltek . . .

Valamennyiünknek szemet szúrtak ezek a jelek s ha valamit nem vettünk mindnyájan észre, egy-egy suttogott szóval figyelmeztettük egymást rá. Egyre jobban érdekelt: mi lehet a Nagy Testvérek hatalmas koponyája mögött? — milyen különös, érdekes titok? Próbáltunk velük beszédbbe elegendni ezzel a céllal, de nem sikerült, — kitértek a válasz-adás elől.

— Nem magyar lobogó az ott? — kérdeztük az egyiket a pavillonnál.

— Nem tudom — felelte. — Nem is fontos. Régi dolog.

Persze, nem kérdezősködhettünk tovább, ha nem akartunk tolakodónak föltűnni. Csak a fejünket csóváltuk s kezdtük a dolgot tulontúl rejtélyesnek találni. Még egy kérdést kockáztattunk meg:

— Régen élnek Önök Amerikában? — tudakolta Károly bácsi. — Ugye, nem amerikaiak? Valahogy az az érzésem, hogy Európából származnak.

Az idősebbik válaszolt:

— Már nagyon régen itt élünk. Hatvan esztendeje is lehet, talán még több. Nem tudom pontosan. Mint fiatal gyerekek kerültünk ide — és itt szereztük a diplomáinkat is. A honosságunk is amerikai . . .

— Diplomát? Szabad tudnom, milyentajta diplomát szereztek?

— Nekem a columbiai egyetem állított ki mérnöki képesítésről szóló okiratot. Ma is azzal foglalkozom s apróságok föltalálásával édesítem a remeteség unalmát. Persze messze vagyok Edisons-tól, — de azért akad egy-két csinos tőkéletesítesem . . . Nézze csak!

Rámutatott egy furcsa alkotmányra, amely egy tisztás közepén állott. Köralaku tölcser meredt ki a négyyszögletű dobozból s ez a tölcser forgott.

— Mi ez? — kérdezte Prém Jóska.

— Ez, szabadalmazott madárijesztő. Itt tudniillik rizsvetés van s azt pusztítják a legjobban. Ez a tölcser minden közeledő madárra reagál, megszólal és elkergeti őket . . .

Csakugyan — varjú szállott most le a tisztásra — ebben a percben a fölesér mozogni kezdett s aztán furcsa hörgés és sikoltás tört ki belőle. A varjú riadtan szállott el és a készülék elhallgatott.

— Csodálatos! — mondotta Allan. — És Ön mivel foglalkozik? — fordult a másik Nagy Testvérhez.

— Óh én csak — felelt mosolyogva, — játékos munkát csinállok. Kertészkedem . . . Amit itt látnak köröskörül, virág és gyümölcs, mind az én kezem munkája. Persze, a bátyám nélkül csöppet sem boldogulnék . . . Sokat segít rajtam . . .

*

Befejeztük a völgy körüljárását, kigyönyörködtük magunkat a változatos, dús szépségekben s aztán visszatértünk a házba. Alig negyedóra múlva izletes vacsora párolgott a tágas ebédlő hófehéren megterített asztalán. Valamennyien ott ültünk körülötte: a tiz kismagyar, Károly bácsi, Kardos István, Allan, a Nagy Testvérek s még Iron Bow is, aki egészen szalonszerűen kezelte a villát és kést. Csupa különleges, nagyszerű étel — csak épp hús nem volt, de a sokféle kitűnő főzelék és gyümölcs bőségesen pótolta.

— Igy szivesen lennék vegetáriánus, — jegyezte meg Kardos István s mosolyogva nézett házigazdáink felé, akik nem győztek kínálni.

Még valami tűnt föl: sehol nyoma se akadt szolgának. Gombok csattogtak s a falban miniatűr liftmélyedésen emelkedtek és tűntek a tányérok. Az egyik Nagy Testvér meg is magyarázta:

— Mindent magunk csinálunk. A bátyám gépei elvégzik a munkát s nekünk csak gondolkozni kell. Mindent a gép csinál . . .

Meseország volt ez a nagyszerű ebédlő, ahol nem járt ki s be cseléd, csak tányértváltó kézi lift csapódása hallatszott s lent a mechanikus konyhában szinte önmagától főtt és sült az étel . . .

Amikor vacsora után kivonultunk a verendára s belebámultunk a csillagos éjszaka mélységébe, ebből az álomból furcsa valóságra riasztott az idősebbik Nagy Testvér hangja. Az előbb öcsésére nézett s halk kérdést intézett hozzá, amelyre igenlő választ bólintott a kérdezett — s most halk, nagyon meleg hangon kezdett el beszélni. Igézetten hallgattuk.

*

— Valamivel tartozunk önöknek, — kezdte — akik vendégekként jöttek el hozzánk, két magányos és mogorva remetéhez s üzenetet hoztak abból a távoli ragyogó világból, amelyet már jó régen elhagytunk, nem akarunk zárkózottak és titkoszatosak lenni, hiszen van szemük és sok mindent láthattak, nincs értelme a titkolózásnak.

Kik vagyunk, — ez érdekli önöket. Engem U. Zoltánnak hívnak . . .

Egymásra néztünk. A Nagy Testvérek vezetőneve a Hetek Társasága vezetőjének, Kapitány-

nak igazi neve volt . . . Uj Buda árnyéka összehozta unokáit . . .

Apám U. László volt. Ezernyolcszáznegyvenkilencben jött ki Amerikába — s az ő históriája, meg a mi históriánk — Uj Buda legendája voltaképpen. Azé az Uj Budáé, ahonnan jönnek s amelyről mindent meg szeretnének tudni. Akik itt vagyunk, valamennyien Uj Buda unokái vagyunk . . . Ileszármozottai az elmúlt hősök csapatának. Allan Sword éppugy, mint Iron Bow, vagy Hamvai Tamás dédunokái. S ezért, csak ezért mondom el Uj Buda történetét.

Gordon Károly úr, aki ime, idáig kísérte Hamvai Tamás utódait, elmondotta, mi volt Tamás följegyyéseiben . . . Ismeritek hát Uj Buda sorsát egészen addig, amikor 1854 augusztus 13-án táborúzhöz ültek és megünnepelték öt éves együttlétüket, megsiratták Világos árnyékának öt éves elmulását . . . Aztán már nincs följegyzés s ti csak annyit tudtok, hogy Uj Buda elpusztult, romokba korhadt . . .

Szomorú ez a végzet. Az első nemzedék, a Hetek Társasága hiába várta a kiinduló magyarokat. Kicsinyes pártviszályok osztották meg az emigrációt s nem akadt tetterős vezér. Kossuth erős akarása is meghiúsult az európai politika kiméletlen játéka között . . . Mi, akik lasankint ifjakká serdültünk a komor férfiak között, kétszeresen éreztük a száműzetés keserűségét . . .

Mert Amerika, a nagy és szabad Amerika lassankint megőrölte idegeinket. Nekünk ajándékozta Uj Buda földjét, de gondban és fájdalomban sokszoros adót fizettetett érte. Szomorúan láttuk, hogy virágzó német, ír, svéd és egyéb nemzetiségű városok épülnek, — csak Uj Buda lakossága nem szaporodik, csak nekünk nem akadt jövőtígérő új utunk, amely a sikerig vezet . . .

Végre, amíg az esztendő évtizeddé sorakoztak, jónak láttuk, hogy másutt próbáljuk meg a szerencsét . . . Texasba költöztünk valamennyien San Antonio mellé. Csinos farmot vásárolt itt a Hetek Társasága. Itt ért a légsúlyosabb csapás . . . Anyánk meghalt, édesapánk egy hónap múlva követte. Árván maradtunk, én huszonegy éves, öcsém tizenhétéves fiatalember — s nem tudtuk, mit csináljunk.

Apánk végrendeletében a Hetek Társaságát nevezte meg gyámunkul. Dé a Hetekből csak hat ember maradt s ez a hat ember nem bírta tovább Amerikát. Fél év múlva már csak az egyikük maradt mellettünk, Bohócnak hívták a társaság tagjai. Kezelte apánk csekély, hátrahagyott vagyonát és nevelt minket, aggódó gondossággal. A többi öt ember a világ öt részén próbált szerencsét és — részben — talált is. Mi azonban Amerikában maradtunk, haza nem térhettünk s máshova nem vándoroltunk . . .

Bohóc elvégeztette velünk a középiskolák megfelelő osztályait s le is vizsgáztunk a közeli gimnáziumban. Itt tanultuk meg a spanyol nyelvet s elsajátítottunk egy-két hasznos dolgot. Boldogan

éltünk volna, apánk és anyánk kegyeletes emlékének áldozva, ha harcok nem kezdődnek . . .

Gonosz és kegyetlen harcok. Apánk régi ellenségei újra jelentkeztek. Valaki, akinek megbocsotójtotta gazságát s menekülni hagyta . . . Ki akart fosztani mindenükből . . . Szegény Bohóc ezekbe az izgalmakba pusztult bele s most aztán igazán egyedül voltunk, egyedül, mint a pusztán a viharverte fa, egyedül, mint a magányos vándor . . .

Beláttuk, hogy itt nem maradhatunk. Menekülnünk kellett ellenségeink elől s eszünkbe jutott egy régi barátunk, aki mindig oltalmat ígért és adott: Red Eagle, a dakoták főnöke. Így jutottunk el Iowába, ahol sikerült fantasztikus veszedelmek között újra megtalálnunk védelmezőnket. Szívesen fogadott, beleavatott minden vágyába, megösmertük a színes s küzdelmekkel telt indián életet, szinte boldognak éreztük magunkat.

Az indiánok is hozzánk szoktak, nem tartottak idegeneknek. Különösen Red Eagle fia, Iron Bow apja, akit szintén Red Eaglenek hívtak, szeretett meg. Mindig velünk csatangolt. Apjával fedtük fel ezt a völgyet, amely vadon volt, de csodálatosan védett és dus növényzetű. Nagyon megszerettük és egyre többször pihentünk itt meg vadászat után vagy táborozás közben.

És aztán egyszer úgy láttuk jónak, hogy itt üssünk véglegesen tanyát. Magunkévá tettük a völgyet, amely amugy is az indián rezervációk területére esett. A magunk kezének keserves munkájával alakítottuk át apránként a mai állapotig. Ujra meg újra kezdtük az erőfeszítést, de végre sikerült kellemes, barátságos gyümölcsöt és virágot termő pihenővé tenni.

Amikor ideért, hirtelen elhallgatott. Néhány pillanatig csend volt a veranda árnyékos rejtékében, aztán éppoly hirtelen megszólalt a második. Halkabban, de határozottabban beszélt s látszik, hogy csak folytatja, amit bátyja elkezdett. Még feszültebb figyelemmel hallgattuk:

— Engem U. Miklósnak hívnak, amint ezt bizonyosan tudják, Zoltán bátyám megfélekedezett közben egynémely dologról. Arról hogy amikor ő huszonöt, én pedig huszonkétéves voltam, itthagytuk alakulni kezdő paradicsomunkat, itthagytuk Red Eagle őrizetére s nekiindultunk megtakarított és megmaradt pénzünkkel a nagy világnak, amelyet nem ösmertünk s amelyet ösmernünk kellett. Nagyot változott azóta, amióta Newyorkban először kikötöttünk, álig ösmertünk rá.

Zoltán Columbiába ment az egyetemre s én is odaköltöztem. Kis diáklakásunk volt és rengeteget dolgoztunk. Zoltán tanult, rövidebb idő alatt akarta elvégezni az egyetemet, közben a modelljein babrált. Segitettem, ahol csak lehetett, de nem a mindennapi élelmünkről kellett gondoskodnom, mert a pénzünk fogytán volt. Tanítással, könyvtári munkákkal valahogy sikerült kihúznom a három esztendő, a mi alatt Zoltán kész lett. Az utolsó évben már találmányai is jövedelmeztek s ha nem ragaszkodtunk volna a végsőkéig függet-

lenségünkhöz, nagyszerű állást is kaphattunk volna mindketten. De mi csak azokat a dolgokat akartuk megtanulni, amelyekre kis birodalmunk megalkotásához szükségünk volt.

Itt mindent magunk alkottunk; a házunk alapkövétől kezdve legutolsó gyümölcsfánkig. Volt rá időnk s nem siettünk: mindent alaposan megfontoltunk és kiterveltünk. Ügyes gépek, amelyeket különböző gyárakban készítettünk el s amelyeket Iowa Cityből egész Davis Cityig szállítottak, sokat segítettek rajtunk. Mégis: a legszebb, legnagyobb érzés az volt, hogy a magunk munkáját élvezhetjük.

Ez a mi birodalmunk, kusza, bokros útvesztő volt s ma gyümölcsös- és virágos kert. Emberi lakhely mértföldnyire nem volt, mi felépítettük a magunk házát. Állatok vadon keringtek köröskörül, ma már csinos állatseregletünk van, amelynek egyikét példányát akármelyik állatkert megírgyelhetné. S itt mi vagyunk urai minden élő és élettelen lénynek, egyetlen urai a virágok birodalmának, a gyümölcsök országának . . .

Nagy szerencsénk is volt: a húsz év előtti térképezésnél kihagyták, kifelejtették ezt a völgyet a térképről. Maig sincs jelölve. A sima, meredek falak lehetlenné teszik a lehatolást s a tölgyfa rejtekűjét kevesen ösmerik, azokban pedig megbizhatunk. Ilyenformán senki se háborgatott s nem kellett a külvilág égő kíváncsisága ellen védekeznünk.

Pedig, ha ezt a völgyet fölfedeznék az egész közösség számára, alaposan kihasználhatnák. Nagyszerű stratégiai pont, repülőgép-rejtekek, hadianyag felhalmozónak egyaránt alkalmas. És ettől félünk a legjobban. Mi békét akarunk és boldogságot az emberek között, ezért igyekszünk segíteni rajtuk, nagy győtrelem lenne, ha a mi békés hajlékunkat az ölés mellékcéljaira használnák fel.

Anyyra megszerettük ezt a tájképet, hogy egyre ritkábban hagytuk el. Eleinte minden harmadik hónapot valamelyik nagyvároban töltöttünk, Chikagóban vagy Philadelphióban, esetleg éppen Newyorkban. De az évek multával mindinkább megutáltuk az emberek rohanó nyüzsgését s ahogy szépült és épült otthonunk, egyre több kötelek fűzött és marasztott itt.

Öt éve aztán egyáltalán nem mozdultunk ki. Csak néha, nagynéha keres föl valaki, Iron Bow vagy más régi barátunk és akkor elbeszélgetünk. Boldogok agyunk s nyugodtan nézünk eljövendő éveink elébe: se boldogságban, se szenvedésben ujat nem hozhatnak már.

Ez a históriánk s talán nem is olyan színes és kalandos, mint amilyennek elképzeltétek. Volt közben néhány apróbb-nagyobb küzdelmünk, de azok elmúltak s örömmel felejtettük el valamennyit. Szerettünk volna a többiekkel is érintkezésbe lépni, akik Uj Buda unokai lettek, de nem tudtunk nyomukra találni. Még Kardos Pista is elveszett a szemünk elől. Rólatok pedig semmit se tudtunk.

Egyet ne felejtsetek el, ha rólunk gondolkoztok: magyarok vagyunk s ha ötven év óta nem is láttunk magyart, — magyarok maradtunk. Ha a

beszédünk angol, ruhánk és otthonunk amerikai, ne zavarjon benneteket. Ha ma úgy látnánk, hogy odahaza szükség van reánk, hajóra szállnánk és hazamennénk. Nagyon vágyódunk haza, — hiszen nem ismerjük a mai Magyarországot... De soha se fogunk hazakerülni. Nem akarunk csalódni és inkább az elképzeléseink csodálatosan szép országát őrizzük meg hátralevő napjainkra...

Elhallgatott. Kimondhatatlan érzések fojtogatták torkunkat, — így még sohase éreztük magunkat. A verendán csönd volt — fölöttünk a csillagos ég ragyogott. S amikor fölnéztünk rá, ugyanaz jutott eszünkbe, ami sok évtizeddel ezelőtt Uj Buda lakóinak: túl a nagy vizen és szereteszórván a világba most szegény magyarok néznek föl az égre s forró könnyük kezükre csordul...

KILENCEDIK FEJEZET.

Csodát látunk.

Repül az expressz.

Kint ülünk a hátsó kocsis nagy lounge-én s nézzük a messzetűnő tájat. Második napja nézzük már és mindig új szépségeket tár elénk a nagy Amerika minden vidéke. Apró állomások tűnnek el mellettünk, ahol vágyódó szemű, égővörös nyakkendő fiatal emberek bámulnak a vonat után, amely vágyaikat repíti magával. Hatalmas pályaudvarokon percekre vagy negyed-órákra megállunk s egy-egy negyedóra alatt belekukkantottunk az ösmeretlen város életébe. Az expressz repül tovább és odabent a tágas kocsiiban vigyorgó néger szolgák hordják körül az ice cream-et és a többi frissítőt.

Repül az expressz.

Behuzódom a fülkénkbe, lekoppintom az asztalt és irni kezdek... Most egyszerre eszembe ötlött az elmúlt napok eseménytömeke s szabadulni akarok az emlékektől, különben megfojtanak.

Hiába, mikor kijöttünk Amerikába, velünk utazott a végzet: sohase usszunk meg semmit se baj nélkül s a nyugodt boldogság után mindig jöjjön egy kis alapos zivatar, amely bőrig áztat. Most se kerülhetjük el a részünk...

De ez a harc még a többi harcnál is valószínűtlenebb és csodásabb volt. Ott játszódott le a Nagy Testvérek völgyében, virágzó orchideák és teljes pompájukban nyíló rózsafák között. Két ember akaratereje és nagyszerű ötletessége száll szembe a durva testi erővel és a rosszakarátú gonoszsággal. Kétszeresen ritka az ilyen győzelem, amelyet az előbbi aratott.

... Azon az estén, amikor a Nagy Testvérek elmondották Uj Buda későbbi történetét, sokáig együtt maradtunk. Éjjel is elmúlt már, amikor aludni tértünk.

Rövid torna után vetkőzéshez fogtunk, ami-

kor az idősebbik Nagy Testvér belépett, kezében elektromos fáklyával.

— Nem látták véletlenül a négert? — kérdezte.

— Micsoda négert? — tudakolta Károly bácsi.

— Azt a sebesültet. Most voltam fönt a szobájában, hogy megittassam és a hült helyét találtam csak. Nem járt erre?

— Erre nem. De talán a ház körül lesz valahol.

— Már megnéztük. Sehol sincs.

— Jól ösmerik önök ezt a négert? — kérdezte Allan.

— Elég jól. Valamikor sokat járt le a völgybe. Ő közvetítette a baromfi fölöslegünk eladását. Fogalmam sincs, hova lehetett...

Megcsóválta a fejét és kiment a szobából...

A következő nap nyugodtan és nagyrészt nézelődéssel telt el. Végigjártuk újra a völgyet, csak hogy most már nem a szegélyét, hanem a közepét s gyönyörködtünk a sok-sok elrejtett szépségben, amely itt is, ott is szemünk elé tárult... Délben újra nagyszerű ebédet produkált az automata konyha; délután rövid kis előadást rögtönöztek és nagyot fürödtünk.

Este kisebb csoportokra oszlottunk s úgy mentünk el sétálni. Nem igen lehetett eltévedni, mert minden út a házhoz vezetett egyenesen.

Majdnem valamennyien vissza is tértünk már s a verendán beszélgettünk, amikor rémült kiáltás ütötte meg fülünket. Nemsokára megláttuk a kiáltózt is: Bobby rohant felénk égő arccal, ziháló mellel.

— Jönnék! — kiáltotta messziről. — Mindjárt itt lesznek.

Nem értettük, mit akar s ezért némán vártuk, amíg hozzánk ér. Fölrohant a lépcsőn s megragadta a Nagy Testvéreket.

— Nézzék, — lihegte, — ott jönnek! Valaki behozta őket a tölgy-ösvényen.

A bokrok sűrűje még a sötétség leplénél is jobban eltakart mindent, — így hát föl kellett szaladnunk a ház lapos tetejére, ahol a messzilátók álltak.

Fönről megdöbbenő látvány terült elénk. A tölgyfa nyílásából hosszú sereg kigyózott ki, — arcokat s folszerelést nem láttuk, csak azt, hogy lassan, de biztosan haladnak előre s tartanak a ház felé.

Vagy nyolevan főnyi sereg lehetett.

Dermedten állottunk a Nagy Testvérek mellett, akik messzilátón nézték a betörő csapatot. Az egyik hirtelen megszólalt:

— Allan barátunknak igaza van. A nigger gazember. Bizonyosan megvesztegették. Ő vezeti az egész csapatot...

— És ki az a másik, hatalmas fekete? — kérdezte Allan, aki szintén messzilátóval nézte a dolgot.

(Folytatása következik.)

AZ UTCÁN ALSZIK KÉT KIS GYEREK.

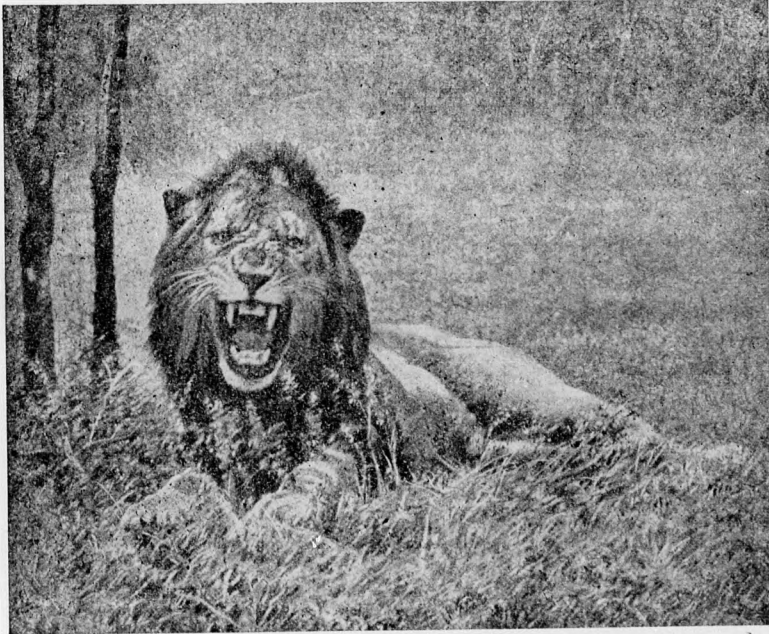
Irta : MAREK ANTAL.

*Rohan az élet. Viágváros.
Paloták sora. Zúg az élet.
Autók suhannak. Villamosok.
Ismétlődik a régi ének.
Magas bérpaloták előtt
Aszfalton ül a koldus anya;
Ölében még pólyás kis gyerek.
Csitt! Alszik! Magához szoritja.
Mellette a másik. Öt éves,
Fejét anyja ölébe ejti.
Alszik. Ezüst mezőkön szalad
Csillogó gyöngyszemet keresni.*

*Lábujjhegyen. Emberek, lassan!
Az utcán alszik két kis gyerek.
Ha felébrednek s a nagyobbik
Kér az anyjától egy kis kenyeret,
Mi lesz akkor? Emberek, lassan!
Lábujjhegyen félve menjetek.
Álljon meg minden: rohanó vágy,
Az utcán alszik két kis gyerek.
Ki látja más? Kivülem senki.
Ugy félek. Hátha fölébrednek
S kibugyanó fájó sírásuk
Lesz vége ennek az életnek.*

Az oroszlán.

Valódi hazája Afrika, különösen Tuniszban, Fezzánban, Algériában, Marokkóban, bár Azsia több vidékén is előfordul. Azonban a műveltség terjedésével mindinkább tért veszít. Ma-holnap csak állatkertekben lesz látható, ahol kutyamódra tenyésztik. A szabadban erősen vadásszák; a megközelítése nagy veszedelemmel jár és próbára teszi a legjobb vadász bátorságát is.

Az állatvilág legerősebb és legkegyetlenebb ragadozója a macskák családjához tartoznak. A macska és hiuz Európában él, az oroszlán, a tigris, párduc, leopárd, jaguár stb. más világrészben honosak.

Az oroszlánok közül a legszebb a berber oroszlán. Mástél méter hosszúra és 80–90 cm. magasra is megnő. Farka 80 cm hosszú. Feje vastag, majdnem négyszögletes: melle széles; rövid lábai rendkívül erősek. Egy ökröt is el tud

cipelni. Szemei tüzesek. Fogai élesek. Szőröze- te élénk vörhe- nyes sárga, mint a pusztá homok- ja, sziklája. A hímnek hatalmas sörénye van. Fog- ságban élél gon- dos ápolás mel- lett 70 évig is. Naponként négy kgr. húst eszik meg. Ha fiatalon kerül fogságba, meglehetősen megszelidül, de azért nem vesztí el egészen vad természetét s nem egyszer oltja ki szelidítőjének életét. Mondják, hogy az embert

csak akkor támadja meg, ha nagyon éhes vagy ha megharagítják.

Az oroszlánt az állatok királyának mondják. Meg is érdemli ezt az elnevezést, mert nemcsak a legerősebb az összes ragadozók közt, hanem azért is, mivel nemes jellemének és valóban királyi büszkeségének nem egy tanújelét adta. Az ókorban a hősök rendszerint oroszlán-bőrrel jelentek meg. Herakles a némeai oroszlán bőrt cipelte a vállán. Ma nem becsülik sokra a bőrt.

Nyári táborozásaink.

A Kiskárpátok cserkészcsapat leányrajának 2-ik, bajmóci nagytáborozása. Julius 4-én Marcell Erzsébet, rajparancsnok, vezetése mellett 15 boldog cserkészleányt röpített a vonat Bajmóc-fürdő felé — cserkész táborba. A vonat napsütötte erdős hegyoldalak mellett robogott. Delelőben volt a nap, mikor először pillantották meg a bajmóci várkastélyt fenyők és tölgyerdők közepette. Privigyéről autóbusz vitte őket a vég nélkülinek látszó jegenyefasor között a meglapuló apró fehér parasztházak közül kiemelkedő, kert közepén álló vadászházba, a tábor helyére. Mellelte egy ősrégi bagolylakta templom.

Szorgalmas, ügyes leánykezek egy óra alatt leszedték a falakról a pókhálókat, söpörtek, díszítettek. A veranda feletti fészkelő fecsképár riadtan nézte a betolakodókat, de midőn látta, hogy csupa jókedvű, békés lakókkal van dolga, megnyugtatta apró fiacskáit. A hat szoba, a veranda, folyosó, konyha nemsokára ragyogott a

Corvin János életére tört. De rajtavesztett s rossz lelke fekete felhő alakjában egyideig ott lebegett a vár felett. Önkénytelenül is mindig ezt a fekete felhőt keresték. Megnézték a várat belülről is. Látták a fehér-márvány kápolnát arany oltárával, a lovagtermet régi fegyvereivel, a sok értékes szobát tölgy- és diófa faragásaikkal, az asztalt, amelyen a Wesselényi-féle összeküvés tagjainak kivégzését írták alá s élvezték a várból kínálkozó remek kilátást.

Privigyére is átrándultak. Megtekintették a kolostort, áhítattal hallgatták templomának mesés harangjátékát. Az érkező vendégeket már a lányok kalauzolták az ismert helyeken.

Tábortüzet a közeli, fenyvessel borított hegyen gyújtottak, amelynek pattogó lángja mellett építették a leánycserkészlet jövőjét. Szavaltok, magyar táncok, hegedűjáték, magyar nóták közt erősödött a lelkük. Julius 13-án könnyezve bontották le a tábor. Elhangzott az utolsó ima

s elbúcsúztak mindentől és mindenkitől, még a fecskefészeketől is — a viszontlátá-ra. A vonat vig, daloló lányokat vitt haza a szülői meleg otthonba.

(Pozsony)

Denk Erzsébet.

A losonci Madách-cserkészek rimakokovai táborozásáról szóló jelentés nem volna teljes, ha nem közölnénk e helyen a Molnár Gyula hittanár által mondott szent beszédnek rövid kivonatát. Persze ez csak halvány vissz-

hangja a táborban elmondott szép beszédnek de így is értékes. A beszéd vázlata ez:

„A világmindenség körforgásában a nappal és éjszaka szabályosan váltakoznak. Külső körülményeikben ellentétesek, hatásaikban különbözők, mégis a folyton eredő s nem szűnő Élet fenntartói, azért békés egységben követik egymást.

Nappal a Nap, éjjel a Tűz legfőbb hirdetője, jelzője az életnek. A nap sugárözöne végighömpölyög a földön. Világosságot szór, meleget áraszt, erőt fakaszt. Nélküle elsenyedne. elpusztulna minden. S valahogy érthetetlenül az emberek sokszor szeretnének kikapcsolódni a nap, de a másik, a lelki nap, az Isten boldogító befolyása alól. Mikor forrón tűz le s perzselően éget igazságának világossága, a bűn árnyékába

Japán munkások.

tisztaságtól s a gyepek kertben jól esett a hazuról hozott uzsonna. Estefelé gyönyörködtek a mesés várkastélyban. Gyönyörködésük egy-egy ima, a legszebb ima volt, mely boldog ember-szívekből fakad.

Másnap megkezdődött a tábori élet. Reggeli torna után a zöldliliomos fehér zászló alatt elhangzott a napiparancs, mely a szolgálatot a tulipán, mályva és ibolya családnak adta ki. Pár nap alatt megismerték egész Bajmócot, ahol mindenütt szeretettel fogadták a nótázó cserkészleányokat. Sokat rándultak ki a vadregényes hegyek közé, megfürödtek a vár közelében levő fürdőben. Ha a vár mély árka mellett mentek el, mindig eszükbe jutott Poki Péter mondája, aki

húzódnak, a szeretet hóhulláma elől a gyűlölet dohos pincéibe vonódnak s a vallásosság életbátorságot adó kegyelemerejét a tudás műnapjával igyekeznek pótolni.

Soha ennyi romcs ember nem bolyongott még a világon! Mennyi összetépett lélek és szétmarcangolt szív vánszorog a romlás kietlen éjszakájában, mialatt a jóindulatuak megnyugodtan pihennek! — De ime, a vaksötét éjben messziről föllobog s villámsugárként irányt mutat a tűz, az igazságosság isteni fénycsóvjája s a szeretet lángfürdjében gyógyulást találnak a kétségbeesés meggyötört vándorai és acélkemény, tettrekész, "hőslelkek" formálódnak a Hit kegyelemkórházában!

A Nap és Tűz jelentőségteljes szerepe a cserkészlet nemes hivatásában nyilatkozik meg legimponálóbban. Tagjai a mai eldurvultságban a tiszta idealizmus képviselői. A Nap és a Tűz fia, akik nem rettegnek a sugáresőtől, sőt szom-

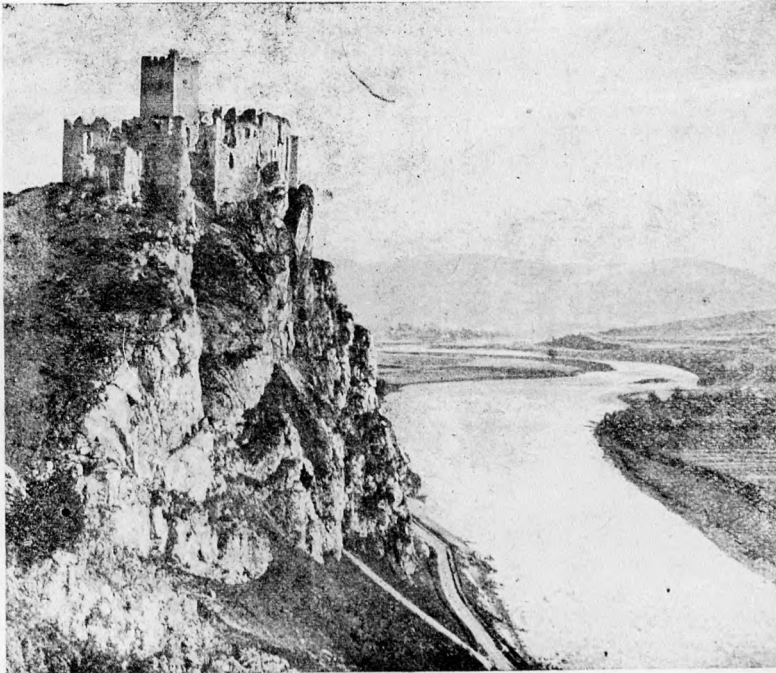
jasan szívják s egyéniségükbe ojják a Jóság, a Becsületesség, a Jellemesség eszméit, aztán verőfényt hintenek az ideggyötört emberiség elborult kedélyvilágába! Ők az emberesebb jövőt várók bizodalmának zálogai. Méltók megbecsülésünkre, támogatásunkra s Isten bőséges áldásaira!"

Az ipolysági „Mikszáth Kálmán“ cserkészcsapat Dr. Horváth István parancsnok betegsége miatt az idei nyáron nem szállhatott táborba. De két cserkésze, Sirchich László segédtsízt és Diósi Kornél rajparancsnok, a „Kiskárpátok“ cserkészcsapat tátrai nagytáborában résztvevett. A csapatnak otthona nincs, de azért lelkesedéssel és kitartással végzi munkáját. Gyakran rándulnak ki. A próbázások javában folynak. Szeptember 15-én tartották meg pótlólag a Kossuth-tábortűzet a közeli erdőben ünnepléses keretek közt.

A Mi Szép Szülőföldünk.

Sztrecsno.

Mikor a tutajos Ruttkára érkezik, alaposan megvizsgálja tutajját, akár van baja, akár nincs, mert nagy akadályok leküzdése előtt áll. A Vág folyó ugyanis innen lefelé mindinkább vadregényesebbé válik. Hatalmas gránitsziklák közé szorúl s belép a nyolc kilométer hosszú, gyönyörű sztrecsnói szorosba. Ez a hegyszoros a Kis Fátra és a Min-csov-hegység végső nyújtványait választja el egymástól. A 800—1000 méter magasságú gránitsziklák között csupán csak annyi hely van, ahol a Vág vize lerohanhat. A vasútnak már nem maradt hely: a sziklába kellett utat vágni.

Régebben a lipitói, árvai és turóci medencéket nagy tenger borította. Sok-sok századon keresztül kellett az északi vizárnak nyaldosnia kétfelől a sziklákat, míg ezt a szorost átmoshatta, amelyen a víz lefolyhatott.

Lent a völgyben, kétfelől a sziklaormon két búsongó várrom omladozik. — A sztrecsnói közvetlenül az ugyanilyen nevű község felett; a Vág jobb partján pedig Óvár romjai láthatók. Sztrecsno község mintegy 700 lelket számlál. Ki építette és mikor e várakat, arról írás nem maradt, de mind a két várnak történelmi múltja van. A sztrecsnói szoroson való átkelést őrizték. Egy-két darab mázsás kő le-

hengerítése elég volt a vizen való átkelés megakadályozására. A Csákok rablófészekké tették e várakat s az arramenő tutajosokat alaposan megvámolták. A Thököly és Rákóczi szabadságharcok idején sok vér folyt körülöttük. A falak ma megrongálva, ablakrései alaktalan üregekké torzulva búsán tekintenek le a Vág zúgó ölébe, elmúlt nagy időkről regélve. Itt kezdődik Trencsénmegye, a Csákok, Pongráczok, Thurzók, Illyésházyak, Podmaniczkyak hajdani otthona.

ÖNKÉPZŐKÖR

A Tompa-önképzőkör Rimaszombatban szeptember 17-én alakult újra Báthory Andor tanár vezetésével. Eddigi gyűlésein kiemelkedett Ragályi Nándor VIII. o. t. elnöki székfoglaló beszéde, amelyben az önképzés célját, irányát és a diákélet egyes kérdéseit világította meg. Tanulmányt mutatott be: Tokár István VIII. o. t. „Báró Eötvös József és kora” és Hizsnyán Gyula VII. o. t. „Balassa Bálint költeményeinek jellemzése” címen. Szavaltak: Páricska Zoltán VIII. o. t. (Reviczky Gy. „I. N. R. I.”), Radnay Frigyes (Telek A. Sándor „Szomorú ősz”), Kovács István VIII. o. t. (Kozma A. „Karthágói harangok”). Zeneszámokat bemutattott Jávorszky Jenő VIII. o. t. és Klein László VII. o. t.

A „Kármán József-Kör” Losoncon, okt. 21-én tartott első rendes ülésén Gottlieb Dezső, ifj. elnök, megnyitó beszédében a magyar ifjúság hivatásáról, jövőjéről szökött. Megállapították az alapszabályok végleges szövegét. Horváth Zoltán VIII. o. t. „Lojzi bácsi ébredése” c. humoros elbeszélése nagy tetszést aratott A nov. 11-iki gyűlésen Kuliffay Endre VIII. o. t. „A Mi Lapunk” nyolc éves fejlődési útját rajzolta meg. Vigh István VII. o. t. a „Graf Zeppelin”-ről értekezett. Fehér Kálmán és Novek István VI. o. t. szavaltak. Ibsen „Peer Gynt” suit-jeit Gottlieb Mária (zongora), Horváth Zoltán (hegedű), Christ Ernő (cselló) adták elő. Nov. 18-iki ülésüket Schubert halála 100 éves évfordulójának szentelték. Schubert „Rosamunda” c. nyitányát Somló Vera és Adler Lidia játszották. Hegyi István Schubert életét ismertette. Gottlieb Dezső Schubert „Soirées de Vienne” c. művét adta elő.

Horváth Zoltán Schubert dalokat énekelt. Breuer Klára a nagy zeneszerző műveit ismertette. Christ, Horváth, Chászár a „Ständchen”-t játszották hegedűn. A sikerült gyűlés műsorát a nyilvánosság előtt nagy tetszést aratva november 25-én megismételték.

A Czuczor Önképző-kör Komáromban szeptember 20-án tartotta alakuló gyűlését dr. Hajdú Lukács bencés tanár vezetésével. A tisztikar a következő: Elnök: Alapy Gyula VIII. o. t., alelnök: Pfeiffer László VI. o. t., titkár: Gábris József VIII. o. t., jegyző: Blaskovics József VIII. o. t., pénztáros: Mikola Lili VIII. o. t. Eddig beszédet mondott: Alapy Gyula a kisebbségi magyar ifjúság kérdéseiről és Szabó István VIII. o. t. a magyar történelem tanulásáról. Szavalt: Pfeiffer László VII. o. t. (Mécs verset), Szabó István (Ábrányi E. „A magyar nyelv”) Mikszáth K. „A kaszát vásárló paraszt” című életképet előadta: Angyal László VII. o. t., Doma Ervin VII. o. t., Czáher József és Nagy Jenő V. o. t., Müller Irén I. o. t. Nagy sikert ért a VII. osztály cigányzenekara, amely Nagy Jenő vezetésével szebbnél szebb magyar nótákkal gyönyörködtette a hallgatóságot. A kör szalonzenekara nagyban készül egy Schubert-ünnepre.

Vízsepp.

*Vízsepp ha reszket, tenger jut eszembe.
Szellő ha lebben, vihar óriása,
ugár láttára napfény végtelenje —
Hát csöpp lelkemnek nincs-e isten-mása?*

Palágyi Lajos.

Rizs-ültetvény Japánban.

REGÖS-NEMESSZEGHY

Imádság a csöndért.

Uram, szelíd kéréssel jöttem,
Fáradtan és tétova-halkan.
Fekete szárnyú kósza bánat,
Piros szivedre idehulltam.

Ugy fáj itt minden: durva lárma
Lelkem szüzi csendjébe kongat
S tőle százszor új cseppje csordul
Régi, könnyező fájdalomnak.

Olyan jó volna: nagy fehér csönd,
Hol nem bánatná lelkem semmi;
Az erdő halott szőnyegére
Leülnék kicsit megpihenni.

Haldokló, fehér elmulásban
Elédbe kitárnám a lelkem.
És a te jószágod dalolna
Szegény, kopottas énekemben.

Uram, szelíd kéréssel jöttem,
Fáradtan és tétova-halkan.
Vigasztalásodért könnyörgök
Nehéz, zsidongó bánatomban.

(Komárom)

Gábris József
fgimn. VIII. o. tan.

Jól van, Józsi öcsém! Érzelmeket kedvesen áttelehelsz az olvasó
lelkébe. Egyszerű a forma és a nyelv s mégis a művészet eszközeivel hat.

Az útszéli kápolna.

Az út mellett a magas sáncon
Két akác versnyez egymással,
A tövükben álló kápolnát
Ki védje meg jobban lombjával.

A kápolna fedele fakó,
De mind a négy fala hófehér.
A falu festi be évente
S így a pusztulás hozzá nem ér.

A belsejében csillag ragyog
És alattuk áll kő-sámolyon
A boldogságos Szűznek szobra
Kis Jézust tartván a karon.

Előtte ezüst gyertyatartó.
Szombat este benne gyertya ég.
Az arrajáró imát mond ott,
Hogy megtartotta őt az ég.

Egy-egy fáradt vándor keze a
Szoborra sokszor virágot fűz
És aztán vígan tovább lépdél
S útjára áldást hint a szent Szűz.

(Horné Turócze)

Bártfay Zoltán.

Leírásod a jellemzőbb vonásokat emeli ki s így az egész kép a
nyugodt összhang érzését ébreszti az olvasóban.

Regél a Csermosnya.

A Csermosnya valahol a Szádelői völgy vi-
dékén ered. Eleinte csak kis erecske. Észrevétle-
nül patakka nő s Rozsnyó alatt elnyeli a Sajó.
Partjain nyáron kevélykedik a nefejejt és a vizek
hű barátja, a fűzfa. Völgyében pedig ott nyújtóz-
kodnak Barka, Lucska, Kovácsvágás és Dernő
községek. Mindegyikhez fűződik valamilyen monda.
De ma már csak néhány öreg bácsi emlegeti.
Ezek is lassan kihalnak s velük eltűnik a monda.

Barkán például még tudnak a „Kinkő“ mon-
dájáról. Két kilométernyi távolságban a községtől,
Lucska határában, az út mentén, a szántóföldek
közt van egy kis sziklás emelkedés. Ez a Kinkő.

A nép azt meséli róla, hogy ez az ördög
műve. A kereszténység már az egész világon ter-
jedt el. Csak e vidék lakói voltak még pogányok.
E miatt a sátán szörnyen bosszankodott s dühé-
ben megfogadta, hogy e vidéket semmi áron sem
engedi ki keze közül. De a keresztény papok ide
is eljutottak. A nép megkeresztelkedett. Isten di-
csőségére templomot épített s abban buzgólkodott,
imádkozott. Egy sem maradt az ördög markában.

A felbőszült ördög erre felkapott egy óriási
sziklát és vele össze akarta zúzni a templomot.
Épen már dobni készült, midőn megjelent az Úr
anyaga és tüzes kardjával a sátán kezére sújtott.
A szikla kihullott az ördög kezéből, ő maga lán-
got fújva elmenekült.

A szikla azóta is ott hever félig besüppedve
a földbe. A századok viharai lassan-lassan dara-
bokra törték, de jó része még mindig áll. Talán
meg is nézné magát a Csermosnya vizében, ha
az irigy fűzfák el nem takarnák előle. A templom
is ott áll még a falu feletti dombon. Külseje,
alakja ősrégi. A hagyomány szerint Árpád kora-
beli. De az idő vasfoga megrongáta. A jámbor
falusiak újat építettek s a régi ott maradt el-

hagyottan, árván. Némaságában mintha az elmúlt nagy időkről elmélkednék.

(Rimaszombat)

Kuchta Ferenc,
segédőrsvezető.

A rónaság fája.

Volt egy nagy rónaság, amelyen az utas tik-kadtan vándorolt keresztül, mert nem volt ott árnyával vagy gyümölcsével enyhítendő egyetlen fa sem. Néhány jó ember akkor így kezdett gondolkodni: jó volna a rónaságra legalább egy fát ültetni, mely árnyékot, gyümölcsöt adna a vándornak. A jó szándék kivitele sok nehézséggel járt. A földet kellett alkalmassá tenni a gyümölcsfatenyésztéshez. Aztán olyan fát kellett kiválasztani, mely ne csak virágozzék, de jóízű gyümölcsöt is teremjen. Sok idő, munka, költség felelődségével végre találtak egy megfelelő fát. Elültették. A fa megeredt, terebélyesedett. Sok vándornak adott árnyékot, pihenőt, izes gyümölcsöt.

Ápolta is mindenki! Az egyik vándor támfával látta el; a másik leszöpte róla a hernyófészkeket; egy harmadik vízzel locsolta meg a tövét; egy negyedik mohpadot remekelt alája. Így a közösen ápolta fa nemcsak szépen tenyészett, de hosszúéletűnek is ígérkezett.

Midőn azonban az utasok nagy része látta a szépen viruló fát, kezdték letépni viruló ágait. Törzsébe belefარagták nevüket. A pusztulást hozó hernyófészkektől sem tisztogatták meg, azt gondolván, majd csak nő magától.

A fa azért most is áll. Virul. Gyümölcsözik. Dacol a vésszel, viharral, de télő, hogy az ültetők jószándékát tönkreteszi a vándorok közönye és vadsága. Mi lesz, ha a fa kiszárad? Ha a rónaság megint kopár és elhagyatott lesz?

Kedves barátain! Ezek az utasok mi vagyunk. A faültetők A Mi Lapunk szerkesztői, munkatársai. A fa maga A Mi Lapunk. A rónaság pedig a szlovenszkoói magyar ifjúság. Ne engedjük e fát kiszáradni. Tegyük meg minden lehetőt, hogy viruljon, terebélyesedjék s hatalmas ágaival adjon nekünk enyhét, erőt, gyönyörűséget.

(Rimaszombat)

Menyhárt László
rgimn. II. o. tan.

A rigó.

Talán harmadik elemista lehettem. Semmivel sem jobb, sem vásottabb, mint kortársaim. A nagyobb fiúktól sokszor hallottam, hogy a nyári szünetben lemennek a Sajóra madarászni. A folyó tulsó oldalán a nád és káka közt vadkacsák ütöttek tanyát. A fűzfabokrok és égerfák lombjai közt madarak rakták fészkeiket.

Az iskolai év véget ért. Nagyobbnak éreztem magamat s természetesen én is jelen szerettem volna lenni egy ilyen madárpusztító kiránduláson. Szóltam is Szarkának, a fővezérnek (ez volt a legostobább az egész iskolában), aki a legjobban mászta a fákat, de sem ő, sem

unokabátyja, a Vérese (ez volt a csúfnevük) nem engedtek el magukkal, mert félték, hogy elárulom őket jó tanítómnak.

Rendben van, gondoltam magamban, keresek én madarat egyedül is. Egy szép napon kiosontam az ajtón s az Angolkertbe siettem.

Az Angolkert hajdan megszerezte híres szépségű kert volt. Sudár lucfenyők, lombos hárs és körisfák még most is hirdetik hajdani pompáját. De a szép virággyai eltűntek. Elvitte őket a világháború. Dudva, vadszilva, akác verte fel a helyükei.

Mikor besettenkedtem az elvadult kertbe, mezitelen lábamat véresre karmolták a tüskék. Egy terebélyes hárs alatt álltam meg, kezemben jókora vadkörte husángot szorongatva. De madarat nem láttam. Megdöngtettem botommal a fa törzsét. A riadt madarak kiröppentek fészkeikből. Egy fészekben sárga madárkák akadt meg az éhes szemem. Az izgalomtól lihegve felmásztam a fészek alatti ágra. A kétségbe esett madárszülők ekkor már közvetlen közelből biztatgatták fiókaikat. Néhány lószőrzálon csüngött a művészesen összerakott rigófészek. Belenéztem. Pici, csupasz rigófiókák nyujtogatták ki felém idomtalán csőrüket.

Egyszerre, mintha erős kéz ütne arcúl s a fülembé csengett a lelkiismeret szava; „Gyilkos, ne bántsd őket!”

Akárcsak kerülő ért volna az almalopáson, úgy igyekeztem le a fáról, de remegő sietségemben lepottyantam a fáról. A csalán összecepte kezemet, lábamat.

Ekkor megfogadtam, hogy soha többé nem háborgatom a madarakat. A boldog rigóanya ott örvendett a megmenekült fészke fölött, mintha neki is volna lelke, akár az embernek s mintha ő is úgy érezne örömet, vígságot, fájdalmat, szomorúságot akár az ember.

(Abafala)

Kosztúr József,
kereskedő-tanuló.

A régi dal.

Szobám kinyitott ablakán halkán beszűrődik egy kopott régi verkli kornyikáló öreg rekedt hangja. Egy planétát áruló koldusasszony vagy talán egy vak, öreg koldus keze forgatja az ócska jószágot.

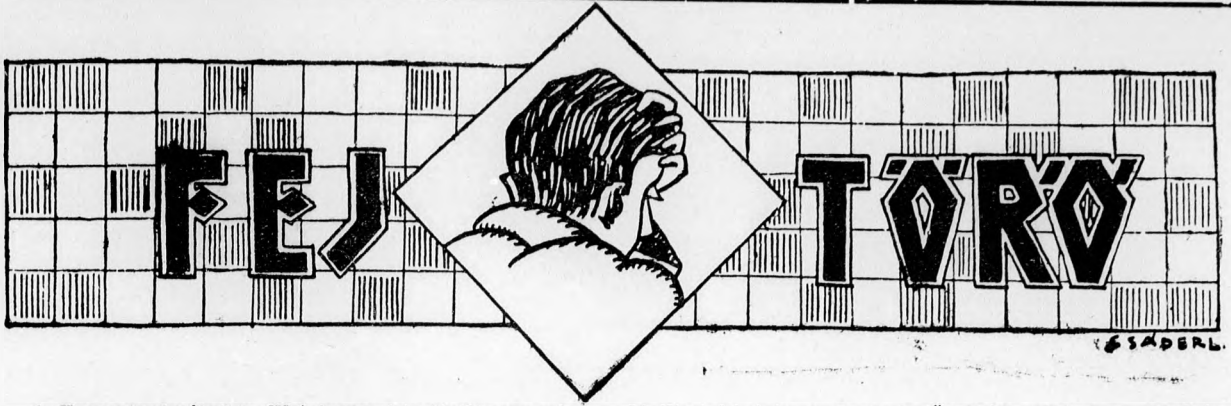
A verkli halkán, bánatosan egy régi dalt játszik. Messziről, nagyon messziről hallatszik a verkli hangja. Talán egészen a multból.

A régi dal búsan, szomorúan, bánatosan tör elő a verkli iromba testéből; de némelykor olyan jól esik egy régi dal, régi emlék a multból. Mellesleggel bizserg át az ember testén és felül a mult minden gyönyöre, minden fájdalma.

Az öreg verkli kopott hangja pedig száll, száll a régi dallal.

(Kassa)

Heintz György.

1. Keresztzórejtvény. Weinberger László Rimaszombat.

40	1	48	50	53	56	57	62	67
2	41				3			65
4		5					6	
7	45	8	9		60			
10	43		11	54		12	63	
13		14	51		55			
	15	46			16		61	
17		18		19		20		
	21	49		55	22	59		
23	42	24		25		26		66
27	44		52			28		64
29		30			31		32	
33								
	34	47	35			36		
37			38					

Vizszenesen: 1 Petőfi és Arany egyik költeményének a címe. 2 Német nyelvész (élt 1790—1870). 3 A végrendelet befejezése. A közjegyző befejező sorai. 4 Délafrikai vallásos és hős nemzet. 5 Szépirodalmi műfaj. A nagyobb törvényt módosító törvény műneve is. 6 Határozószó. 7 Kutya máskép. 8 Tagadószó. 9 Latinul és. 10 Ilyen középiskola van a legtöbb. 11 Határozói rag, fordítva. 12 Ilyen a romlott szalonna. 13, Kopasz, kopár. 14 A gonosz szemlem. névelővel. 15 Ilyet minden szlovenszói város utcáin láthatsz sokat. 16 A szabó csinálja. 17 Aki tartozik valamivel, az. 18 A tanár teszi a rossz diákkal szemben. 19 A leves régi neve. 20 Villamos vezetékekben van. 21 Kicsi kenyér. 22 Összel a mezőn sok van belőle. 23 Aki még meg nem halt, az. 24 Időhatározószó. 25 Tagadószó. 26 Hibás főnévképző. 27 Egy gyárnak ilyen kiadásai is vannak. 28 Billiárd műszó. 29 .. pici. 30 Cipész-szerszám. 31 Megyek, latinul. 32 Gömörmegyei falu. 33 — is-sel megtoldva mérges-kigyó neve. 34 A tea népies szava. 35 Aki kínál, az cselekszi. 36 A fa része. 37 Ezek miatt panaszkodnak a polgárok. 38 A szinfa régi neve. A Tisza-család ősi fészke. 39 Mezei rágsaló.

Függőlegesen: 40 Madách világhírű művének a címe. 41 Görögország legnagyobb szigete. 42 —pocs. (A rossz időre mondják). 1 Akinek van, az. 43 A hajó része, a cserkész-tábor főkéssége. 44. Régi szlovenszói vármegye. 45 Máskép istálló. 46 Olasz püspöki székhely, selyemkészítéséről híres. 47 Máskép dísz. A fejsze nyelébe is verik. 48 Váznat szőnek belőle. 14 Akinek van, az teszi. 49 Tarok kártyában a három honeur egyike. 50 Aki nem buta. 51 Olyan számjegy, amelyben egység nem foglaltatik, 52 Folyó törökül. A család utolsó tagja 53 Ez tanítja a gyermeket.

54 Kicsi folyóvíz neve. 55 Az Üdvözítő zsidó neve. 56 Sziget, amelyen a Hekla-tűzhányó van. 57 Ezt esavarnak most az emberek a nyakuk köré. 58 A birtokos névmás többes 3-ik személyű alakja. 28 A 10-es vízszintes tárgyraggal. 59 A görög Perikles építette hangversenyterem neve. 60 Sok van belőle az erdőben. 61 A kereskedő teszi, ha mér és nem elég a serpenyőben. 36 Személynévmás. 62 Hol? szlovákul. 63 Ilyen asztal mellett ül a szabó. 64 Gomba, amely megtámadja a gabonát. 65 Ami a legkedvesebb, azért az ember... 66 Ennek dobogása jelzi az életet az emberben. 67 Vörösmarty legjobb époszának a címe.

2) Számrejtvény. A következő kilenc számjegyből 11177333 melyik öt számjegyet kell kitörűni, hogy a megmaradt négy számjegy összege 12-öt tegyen ki?

3) Sakkrejtvény. (Lóugrás).

gye-	dett:	je	sü-	ban	csony-	A	lág,
det;	pü-	e-	már	be-	Le	dá-	la-
Ha	nest	lye-	fe-	ra	ge-	vi-	töd
é-	Ha-	let	jársz,	a	ű-	a-	ren-
re	in-	*Vén	kam	a	de-	Ge-	hogy
jolj	tó-	van.	fe-	el-	meg-	fej-	s am
én	ned-	kább	ha	re	rő-	Sem-	ren-
be-	meg,	róm	le-	jem,	da	hajt-	tő-

4) Betűrejtvény. Diószeghy Lajostól.

u u r o o
u á o

5) Névrejtvény. Aladár, Béla, Elek, Hajnal, István, József, Nándor, Ödön, Ubul. — E nevek kezdőbetűi helyesen összerakva, egy híres zeneszerző nevét adják.

Jegyzet. A megfejtést levelező lapon január hó 10-éig kell beküldeni. A nyertes könyvjutalmat kap.

A Mi Lapunk októberi számában közölt fejtörők megfejtése

1) Keresztzórejtvény. Vizszenesen: 1 Partvidék. 2 Benedek Elek. 3 ultra. 4 tőke. 5 iker. 6 kép. 7 ri. 8 farár 9 es. 10 Ete'e. 11 se. 12 Gárdonyi sir. 13 (A)rnó. 14 ize. 15 irsz. 16 tokos. 17 Korán, 18 Arany Lacika. Függőlegesen: 2 Bot. 7 regruta. 1 Petőfi Sándor 19 Anikó. 20 rokka. 21 rege. 8 fed. 6 katód. 22 gerenda. 23 Pályi. 17 —ka. 24 deli. 25 rei. 26 sir-ri. 27 Kerekes Izsák. 28 kar. 29 gerezna.

2) Versesrejtvény. Poroszló, poroszló, porosz ló, orosz ló.

3) Betűrejtvény. Nagyikinda.

4) Számrejtvény.

$$\frac{x}{2} = 2(x-y) \quad x + (x + x - y) = 126$$

vagyis Koszinusz 56, Dividenda pedig 42 éves volt.

Nyertes: Béres Zoltán Sajórecske (Vajda János: Próza) és Kosztúr József Rozsnyó (N. Jaczkó Olga: Csendes mederben) c. könyvet kapták.

Helyesen 'megfejtette': Fülekről: Korbácska Anca, Mihók Pál. Losoncáról: Kohn Zsuzsi. Rimaszécsről: Stubendek István, Rimaszombatból: Bod Ádám, Menyhárt László, Révay Géza, Szilágyi Ferenc, Weinberger László. Rozsnyóról: Kosztúr József. Sajórecskéről: Béres Zoltán. Sajószentkirályról: Kolmonth Ferenc.

HIREK

Karácsonyra.

Roratés hangulat imádkozzon lelketekben. Az egész évi erkölcsi élet értelme a karácsonyünnep csillogó kis fókuszában teljesebb élő erővé. Legyetek tisztatestűek szent karácsony ünnepén: jóságokat buzogjon lelketek, mert ebből fakad az erő és ebben már a szép életélés és magasztossága is benne van.

Ilyen érezhetően szép és erősen örömszerű ünnepbe értelmesedik egy év minden erkölcsi dolgozása. — Karácsonyra minden gyermek lelke örömvirág legyen, minden ember szívében a jóságot, szépséget és emberi sorsot megértő tudat erősítsen és akarást: ezen a zöldfenyő, ezüstláncos karácsonyünnepén örüljön mindenki úgy, mint a tiszta lelkű gyermek. A karácsonyok értelme ne csak egy állandóan új erkölcsi világ továbbörösítéséért legyen előttünk méltóságos, hanem a karácsonyos hangulat által lelkünkben élő érzelmek tudatosan és szeretettel való megvalósulását is jelentse.

Mindig új indulású, emberi érzelmek kezdetei a karácsonyi ünnep; 1928 karácsonyának szépsége és szent mélysége bensőnkben is új lelki megmozdulásokat szüljön. Tudjunk szebblelkűek is lenni az ünnepek alatt, igazabb legyen mindenkit szeretésünk és akarjuk, hogy műljon a világ rosszasága.

Roraték, karácsonyok imádságosan megkapó ereje az örömmön keresztül szolozmázzon bennetek!

MORVAY GYULA.

Diakcsiny. A rimaszombati áll. reálgimn. magyar tagozata alsóbb oszt. diákjai közül többen okt. 27-én este a jubileumi körmenet és kivilágítás alkalmával parittvával egy-két ablakon és lampiónon lyukat ütöttek. Miután a csinytevő kis diákok közül páran a cserkészcsapat tagjai, a rendőrség a gimnázium magyar cserkészcsapatát feloszlatta. A tanári kar a vétkecs diákokat megbüntette. Egy negyedik osztályos diákot a tanintézetből eltávolított, a többi vétkecsket pedig 16, 10, 8 órai karcerbüntetéssel sújtotta. Ellenben a magyar cserkészcsapat feloszlását kimondó rendőrhatalósági végzés ellen felebbírással élt, mert nem lehet az egész magyar cserkészcsapatot büntetni, hiszen az egy-két diákember nem cserkészés minőségben vett részt a csiny elkövetésében. A cserkészlet országosan megszervezett és bevezetett intézmény áldásosan működik s igen fontos és bevált tényezője az ifjúság testi és szellemi nevelésének. Kár, hogy nem minden diák tudja egy-egy cserkészcsapatnak, mert akkor megtanulná jól a VIII-ik törvényt: „A cserkész vidám és megfontolt.” s nem ragadhatná el magát megfontolatlan és elítélendő tettekre.

A rimaszombati diákság Frenyó Lajos tanár vezetése mellett a VIII-ik osztály rendezésében dec. 15-én színelőadással egybekötött táncmulatságot tart a Hungária nagyertermében. Előadásra kerül a „Darázsfszék” c. négy felvonásos vígjáték.

A prágai „sarlósok”, a prágai magyar főiskolás cserkészek Szent György Köre nov. 14-iki évnyitó gyűlésén Balogh Edgár elnökével tartott ülésén tisztázta a kör szerepét a kisebbségi magyar cserkészlet mozgalmában és meghatározta prágai kulturmunkájának alapelveit. Kéthetenkinti vitagyléseire az egyetemi szaktárgyak modern és szociális lehetőségeivel foglalkozik. A társadalomtudomány, jogtörténet, irodalom, építészet, orvostudomány és egyéb tárgyak ismeretkörébe vágó magyar szempontú vitákat elő-

adások vezetnek be. A gyűlések vezetője Martényi Árpád joghallgató. A titkári teendőket Rády Elemér joghallgató végzi. Legközelebb Vécsey Zoltán dr., Peéry Rezső, Gärtner László fognak előadást tartani.

Figyelmeztetés. Novemberi számunkhoz csatolt „karácsonyi keresztcsőrejtvény” megfejtőit figyelmeztetjük, — amint ezt a felhívás is kiemelte, — hogy csak azok a beküldők vehetnek részt a sorsolásban, akik 1 korona válaszbélyeget beküldtek.

Bihari János, a híres cigányprimás, halála századik évfordulója alkalmából, a budapesti Margitszigeten ércszobrot kapott. Bennünket is érdekel ez, mert a kis cigánygyerek Pozsonyban született 1769-ben. Már hét éves korában feltűnt zenei jártassága. 15 éves korában már kitűnő primás. 18 éves korában bejárja Magyarország, Lengyelországot és mindenütt a zene fejedelmének nevezték. A bécsi udvari bálokon nem egyszer ő muzsikált. Hangversenyeit is mindenütt nagy ámulattal hallgatták s elnevezték „Ungarischer Beethoven”-nek. Igen sok eredeti zenei szerzeménye van (Hatvágás verbunkus, Sarkantus verbunkus, Primiciális, stb.) Hallgató nőitait a méltóság és ünnepélyes hangulat jellemzik. Tánccsőtáiban meg épen elérhetetlen. Igen nagy hatást tudott elérni Rákóczi, Bercsényi és Chlopicky nőitáival. Sok hirt, dicsőséget aratott, sok pénzt szerzett, de mint a legtöbb lángész, nem tudott a pénzzel bántani és 1827 április 26-án, 58 éves korában nyomorban halt meg. A pesti ferencvárosi temetőben van eltemetve. Zenei műveit Káldy Gyula gyűjtötte össze. Életrajzát megírta Mátray Gábor.

A szerkesztő üzenetei.

Boldog karácsonyi ünnepeket kíván kedves olvasóinak, jóbarátainak, munkatársainak A Mi Lapunk szerkesztősége. — **A diákokat,** poétákat kérem, ha verseket, vagy egyéb írásokat küldenek be, hogy közöljék mindig azt is, hogy hányadik osztályba járnak, mert e fontos adat nélkül közlésre nem fogadok el semmit. — **B. L. Ledniczké Rovné.** Az ex-librisekre igen kíváncsi vagyok. — **Weinberger László, Rimaszombat.** Kérésednek egy kis módosítással eleget tettem. A szavakat válogasd meg jobban, mert csak úgy szép, ha érdekes is. — **S. L. Rozsnyó.** Küldött dolgai nem váltak be. Kívánsága szerint visszaküldtem. — **Csontos István, Rimaszombat.** A referátát köszönöm. Máskorra is kérem. Jó mulatságot, sok sikert! — **Gábris József, Komárom.** Jól van Jóska. Köszönöm. Máskor se feledkezz meg rólam. — **Kuchta Ferenc, Rimaszombat.** Küldd be a többi mondát is. — **Urbán Károly, Pelsőc.** Rozgonyi Sándor ott lakik Pelsőcön, de nem írta meg a pontos címét s így a lapot se küldhetem a címére. Általában a fiúk igen pontatlanok címük megadásában, pedig mindig, különösen a lap rendelésekor, oda kellene írni a név mellé a pontos címet (utolsó pósta, utca, házszám). — **Mészáros Zoltán, Ipolyság.** Írd meg a pontos címedet! A lap kézbesíthetetlen. — **Menyhárt László, Rimaszombat.** Írd meg, hogy mi volt a júniusi leveledben. Már nem emlékszem rá. — **B. Z. Horné Turóce.** Gondolataidat tömörebben fejezd ki. Szétfolyik minden mint az Etna lávája, de nem gyűjt. A jelszavad legyen: tömörség, rövidség, választékosság. — **S. L. Rozsnyó.** A folytatást kérem. A kliširoztatás bizony nagyon drága. Aztán minden fillérre vigyáznunk kell, mert igen sok az anyagi kiadás. A munkatársak, de maga a szerkesztő is ingyen dolgozik. Irói tiszteletdíjakra még nem telik. — **Rozskopf István, Pozsony.** Szépen köszönöm. Máskor is szívesen veszem. Lapzártá minden hónap 15-ike. Sok sikert!

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Mit olvasson az ifjúság?

— A Mi Lapunk szerkesztőségének véleménye —

A Mi Lapunk nyolc esztendei fennállása óta alig bontakozott ki idősebb és tanulságosabb vita ezeken a hasábozon, mint az, amelyet irodalmi mellékletünk szeptemberi számának *Mit olvassunk?* című közleménye indított meg. E cikk keretében egy könyvjegyzéket közöltünk „A jövő útjain” nyomán s amint a következő hónapokban hozzánk érkezett hozzászólások tanúsítják, ez a jegyzék hasznos és célszerű kiindulási pontja volt a lefolyt vitának.

Egyik középiskolás olvasónk majdnem eltalálta az igazságot, amikor „A Jövő Útjain” könyvjegyzékéről megállapította, hogy az *nem rossz, nem helytelen, csak egyoldalú, mert tisztán irodalmi műveltséget adó munkákat sorol fel.* A figyelmes olvasó csak némi megszorítással fogadhatja el ezt az észrevételt, azonban teljesen igazat adunk említett olvasónknak abban a tekintetben, hogy a *megbírált könyvjegyzék hiányos. Kisé egyoldalú, nem elég rendszeres és nagyon hiányos.* A Mi Lapunk már eleve így vélekedett róla s éppen az óhajtván várt „észrevételek, pótlások, megokolt vélemények” (l. 159. oldal) reményében ismertette meg olvasóit „A Jövő Útjain” jegyzékével.

A „borzasztó egyoldalúság” (l. 183. oldal) vádjával szemben védelmünkbe kell vennünk az olvasók életkorának megfelelően három részre osztott könyvjegyzéket, hiszen szépirodalmi munkák mellett a következő ismeretkörökre is tekintettel van:

Bölcsélet. Prohászka írásai (c).

Történelem: Benedek Elek: Hazánk tükre (b); Ludwig: Napoleon (c), Van Loon: Az emberiség története (c).

Szellemtörténet: Carlyle: Hősök (c); Franklin Benjámín önéletrajza (c), Gobineau: A renaissance (c), Keller Helén önéletrajza (c), Macaulay: Tudósok (c), Nagy írók (c); Munkácsy: Életemből (c) Riedl: Arany János (c), Petőfi (c), Takáts: Régi magyar asszonyok (c), Zichy Géza: Emlékeim (c) Pater Walter: A renaissance (c).

Néprajz: Benedek: Magyar mese és mondavilág (a), Gabányi: Magyar várak legendái (b).

Földrajz: Amundsen; A déli sark meghódítása (b), Bozóky: Két év Ázsiában (b). Földrajzi Társaság kiadványai (b). Gjems Selmar: A magas északon (b). Márai: Istenek nyomában (c). Nansen: Ejen

és jégén át (b). Shakleton: Antarktisz szívében (b), Sven Hedin: Csangqo Lába utazása (b), Ázsia szívében (b), Torday: Afrikai emlékek (b).

Természettudomány: Ewald: Emberek, kövek, állatok (a), Francé: A növények élete (c), Az élet története (c), Maeterlinck: A méhek élete (c), A természet élete (c), Wagner: A kis tudósok (a), A kis növénygyűjtő (a).

Technika: Apor-Nagy: Hogyan készül? (b).

Nyilvánvaló, hogy a „borzasztó egyoldalúság” vádjával derék bírálónk kissé elvetette a súlykot. Ámde ismételjük, hogy mi magunk is nagyon hiányosnak tartjuk a közölt jegyzéket, még pedig a szépirodalmi és az ismeretközlés szempontjából egyaránt.

Az irodalom szempontjából középiskolás olvasóink közül hárman segítettek nekünk a könyvjegyzék kiegészítésében. Egyikük a költészet mellőzését kifogásolja: „Egyáltalán nem is értem, hogy a címjegyzék-összeállítás miért hagyja teljesen figyelmen kívül a verseket?!” E tekintetben is meg kell védelmeznünk „A jövő útjain” könyvjegyzékét, minthogy a költemények olvasását széles körben ajánlja a leggazdagabb anthologia beiktatásával:

Endrődy Sándor: A Magyar Költészet Kincsesháza (b).

A bírálat által felsorolt valamennyi költőtől találhattok szemelvényeket ennek a terjedelmes gyűjteménynek Bókay János által ujonnan sajtó alá rendezett kiadásában, sőt olvashattok ott verset sok költőtől, akiknek a nevét bírálónk nem is említette. A nagy diákok számára néhány szép regényt ajánlott az első hozzászólás, azonban határozott meggyőződésünk szerint

Kodolányi János: Börtön. Szabó Dezső: Segítség! *nem alkalmas olvasmányok élettapasztalatok hiján lévő maturáns diákok számára.*

Aki olyan lejtőt bírálatra vállalkozik, mint az első hozzászóló, annak vigyázni kell minden szavára. Mire való például a népmesékkal kapcsolatos kirohanás „A Jövő Útjain” könyvjegyzéke ellen? Tessék csak azt még egyszer végigolvasni! Benedek Elek magyar népmese gyűjteménye (Athenaeum kiadás) és Gabányi népmonda-gyűjteménye derekasan képviseli a jegyzékben a népi eredetű

irodalmat. A Kisfaludy-Társaság hatalmas népköltési gyűjteménye főként tudósok és meglelt korú érdeklődők számára készült, nem pedig kisebb diákoknak. A népköltészet iránt érzett minden szeretetünk mellett is ellenezzük, hogy serdületlenek *válogatás nélkül* olvassák ezeket a tudományos célt szolgáló s helyenként legkevésbé gyermekeknek szánt könyveket. Hasonlóan vélekedünk a diákoknak ajánlott folyóiratok tekintetében is. Mindezekre fokozott mértékben érvényesnek tudjuk Fenyves Pál dr. nak (l. 208. oldal) az olvasók életkora és az olvasmányok sorrendje tekintetében tett megjegyzéseit.

Második középiskolás bírálónk remekiróink állítólagos mellőzését panaszolja. Nem találta fején a szeget, hiszen a könyvjegyzéket ezzel a megjegyzéssel tettük közre: „*Önként értetődik, hogy nemzeti irodalmunk remekeit, a magyar halhatatlanok műveit, minden magyarnak ismernie kell, ezért itt nem is kell azokat név- és cím szerint felsorolnunk.*” Egyébként második bírálónk minden szavát helyesljük s különösen nagy örömmel fogadjuk néhány jó könyv ajánlását:

Gárdonyi Géza: Az én falum (b), Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálg (b), Párkány Norbert magyarázatos Ady anthológiája (c), Tóth Tihámér könyvei (b)

Az ismeretközlő olvasmányok szempontjából harmadik középiskolás olvasónk hozzászólását értékesnek tartjuk. Élénk helyesléssel iktatjuk be az általa ajánlott három vezető nevét ilyenformán mindegyre javuló könyvjegyzékünkbe:

Péterfy Jenő: Irodalmi tanulmányok. Riedl Frigyes: A magyar irodalom főirányai. Babits Mihály: Irodalmi problémák.

Ehhez a szép sorhoz hozzátesszük az első hozzászóló kedves olvasmányai közül ezeket:

Schöpflin Aladár: Magyar írók. Szekfű Gyula: Három nemzedék. Makkai Sándor: Magyar fa sorsa.

Kénytelenek vagyunk ellenmondani annak a budapesti önképzőköri tanár-elnöknek, aki hozzászólásával igyekezett megszabni a vita határát. A tanár úr azt írja, hogy „a legkiválóbb ifjúsági iratok közismertek, könnyen hozzáférhetők.” A Mi Lapunk szerkesztősége más nézetet van. Hiszen éppen ez a vita bizonyítja, hogy a legkiválóbb ifjúsági iratok kánonját milyen nehéz összeállítani. Ime: négy hónapja vitatkozunk róla és még most sincsen meg!

A Mi lapunk tehát nem zárja le a vitát, hanem továbbra is teret ad a hozzászólásoknak mindaddig, amíg a különböző véleményekből leszűrődik az eddigieknél rendszeresebb, helyesebb, teljesebb, minden tekintetben megnyugtató ifjúsági könyvjegyzék, amely hivatva lesz általános érvényű választ adni erre a fontos kérdésre! mit olvasson az ifjúság?

A vitában résztvehet A Mi Lapunk minden olvasója, ha hozzászólása alá aláírja hogy hányadik osztályt (évfolyamot) végzi. Minden közlésre kerülő hozzászólást értékes könyvjutalomban részesítünk.

A Mi Lapunk szerkesztősége.

Csallóközi Múzeum. Jankó Zoltán, a pozsonyi Uránia tudományos egyesület elnöke, értékes, több mint 100 oldalas könyvet adott ki „Csallóközi Múzeum” címen Pozsonyban. A könyv „figyelmessé akarja tenni Csallóköz barátait a kereteiben már meglévő somorjai Csallóközi Múzeumra és útját akarja egyengetni a Csallóközi Múzeum Egyesületnek, mely hivatva lesz a múzeumot Csallóközhöz méltó kultúrintézménnyé fejleszteni.” Ez a könyv a magyar ifjúság szempontjából különösen figyelemreméltó, mert utat mutat az egyedül reális, komoly nemzeti érzés: a magyar falu szeretete felé. A gyökeres értelemben vett haza, a szülőföld, a táj néprajzi és történelmi szépségeire hívja fel ez a munka a csallóközi magyarok figyelmét és ezzel példát ad a többi kisebbségi magyar táj lakóinak is a magyar kultúra népi gyökereinek és multjának megismerésére és kedvelésére. Nem is csoda, hogy ebből a könyvből, mely annyira az új nemzedék szíve szerint készült, nem maradtak ki a fiatalok sem. Már a napkorongos, sarlós és halas címlap is diákmunka, Csáder László csallóközesütörtöki származású iparművészeti főiskolás ügyes alkotása. A könyvben a pozsonyi regösdiákok, főként a Dunaszerdahelyről való Nemesszeghy Jenő rajzaival találkozunk. A csallóközi vándorlásokon gyűjtött alistái, nádszegi, komáromi, nagy-megyéri, aranyosi és felistáli népművészeti vázlatok elé Csáder Mihály, a Pozsonyi Sarló vezetője írt előszót.

Méltó megtiszteltetés érte ifjúsági törekvéseinket ebben a könyvben, ahol a magyar történetírás és a csallóközi táj kutatás szakembereivel találkozunk. Szegfű Gyula, ma élő legnagyobb történettudósunk, a tőrök idők csallóközi jégtörőiről ír, Bognár Cecil egyetemi magántanár a népi kultúra ápolására buzdítja az olvasókat. Khin Antal csallóközi kutató és múzeumigazgató csallóközi mondákról, az errefelé emlegetett Gönczöl táltosról és a régi híres vizahalászatokról számol be. Néhai Kisfaludy Zsigmond hagyatékából Somorjára vonatkozó, középkori adatokat közöl a könyv, így IV. László királynak egyik Somorjára vonatkozó 1287 iki adománylevelét. Bittera Zsigmond Gútor csallóközi faluról ír, Kemény Lajos pedig Csallóköz történelmi multjába vezet. A somorjai új múzeum céljairól Weyde Gizella és a csallóközi táj kutatás fellendítője, Jankó Zsigmond ír, Balogh Edgár egyetemi hallgató a modern magyar történetkutatás Csallóközre vonatkozó eredményeit ismerteti.

A rovatvezető üzenetei.

Limbacher Rezső. Milyen címre küldessen a szép Kafka-cikkért esedékes ajándékkönyvet? Novemberi levélemre várom választ. A „Vetés” második számát ezúton reklamálom. — kb. Könyv helyett a regősök szobrának fényképét küldöm majd neked, karácsonyra. (Az Országos Levéltár számára mintáztá: Horváth Géza). — Sz. R. Könyvismertetéseiteért karácsony táján küldöm A Mi Lapunk halája jeléül az ajándékkönyvet. Addigra légy szíves, közöld velem címedet. — **Dobossy László.** Írd meg címedet. — **Varga Imre.** Ismerd Gárdonyi Géza költeményeit! Légy szíves lakcímedet megírni. Szívesen üdvözöllek.